

FAIPAR

A FAIPAR MŰSZAKI TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA XLVII. évf. 1999/4.

BÚTORVILÁG '99

50 ÉVES A GARZON BÚTOR

MINŐSÉGÜGY

BÚTORVILÁG
1 9 9 9

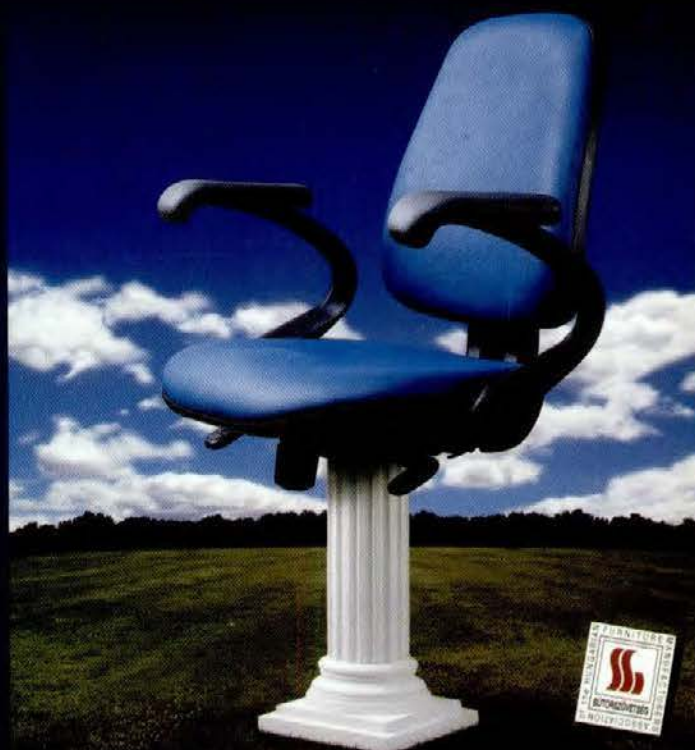
1999. november 9–13-ig, a Budapesti
Vásárcsúszpont **A** és **F** pavilonjában

NB⁹⁹
NEMZETKÖZI **BÚTOR** SZAKVÁSÁR

WOODMA
19 9 Faipari Gépgyártás

INTER 9 9 WOOD
Bútoripari és Belsőépítészeti Anyagok Kiállítása

Nyitva: keddtől szombatig, naponta
10–18 óráig. Belépés a III. kapunál

FAIPAR

1999. NOVEMBER

Főszerkesztő:

BÍRÓ LÁSZLÓNÉ

A szerkesztőbizottság tagjai:

BALOGHNÉ CSÉPLŐ KATALIN

DR. MOLNÁR SÁNDOR

TÓTH KÁZMÉR

DR. TÓTH SÁNDOR

A szerkesztőség címe:

1027 Budapest, Fő u. 68.

Hirdetések felvétele:

A FAIPAR szerkesztőségében.

Telefon/fax: 201-9929

Kiadja:

a Faipari Tudományos Egyesület

Készült:

MTESZ Házinyomda

Felelős vezető:

BUDAI LÁSZLÓ

Megjelenik:

negyedévente

Terjeszti:

Faipari Tudományos Egyesület

Példányonkénti ára:

300 Ft

Éves előfizetési díj:

1200 Ft

Index: 25 281

HU ISSN 0014-6897

TARTALOM:

Kovácsik Károly:

50 éves a Garzon Bútorgyár Rt. 1

Dr. Tóth Sándor:

A fa hajlítása, a hajlított bútorok – az ötlettől a megvalósulásig
a XIX. és a XX. században..... 3

Dr. Laskay Lajos:

A magyar faipar a 90-es évek végén 6

Kiss Péter Pál:

Költségkímélő, csoportos felkészítés az ISO 9000 kompatibilis
minőségbiztosítási rendszerekre a kis- és középvállalkozások részére 10

Szücs András:

A fogyasztóvédelem helyzete és aktuális feladatai hazánkban 11

Ritter Tamásné dr.:

Fogyasztóvédelmi szabályozás az Európai Unióban 12

Pónyai György:

Magyarország EU-csatlakozásának szabványosítási feladatai és gondjai 13

Dr. Szabó Miklós:

Bútorszabványosításunk jelene és jövője 14

Ligno-Novum – Wood Tech

Asztalos-, faipari és erdészeti szakkiállítás 16

A Faipari Tudományos Egyesület ünnepi közgyűlése 19

Dr. Somkuti Elemér:

Tanévnyitó a Soproni Egyetemen 20

Dr. Varga Ferencné dr.:

Új tudományos és gyakorlati eredmények a faiparban 21

Dr. Németh József:

50 éves a Faipari Kutató Intézet 22

Ipari formatervezési nívódíj 24

Magasabb szinten a NEW-WIAT Kft.

SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ 1%-a

Köszönetet mondunk mindazoknak,
akik 1998. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át
egyesületünknek ajánlották fel.

A felajánlott 93 000 Ft-ot szaklapunk kiadására
fordítottuk.

50 éves a Garzon Bútor Rt.

A Székesfehérvári Városi Tanács VB 5264-1/2 alapítási határozatával 1949 októberében három székesfehérvári asztalos műhely államosítása révén létrehozta cégünk őst a Bútorasztalos Üzemet. Tevékenységi köre: „fényezett és festett szobai bútorok, konyhaberendezések, iskolai felszerelések, üzletberendezések és egyedi bútorok készítése”.

A kezdeti – főleg anyagellátás terén mutatkozó nehézségek ellenére a cég szépen fejlődött és az eredeti Schönherz Zoltán (ma Gyümölcs) utcai hely hamar szűknek bizonyult, míg végül 1970-ben megkapta a Könyvüipari Minisztérium bútoripari rekonstrukciós beruházási engedélyét és támogatását. Ennek eredményeképpen 1972 decemberében átadásra került a Bakony u. 4. (jelenlegi) telephelyen lévő új, korszerű üzemcsarnok, majd irodaépület. Igazán számottevő tényezőnek ezen időpont óta számít a cég a hazai bútorgyártásban.

A vállalat először tanácsai, később minisztériumi, majd rövid ideig a vállalat dolgozóiból választott küldöttgyűlés irányítása alá került, végül a privatizáció során 1993-ban a menedzsmentből és a dolgozókból alakult kft. vásárolta meg. A Garzon Bútor Rt. 100%-os magyar tulajdonban lévő bútorgyár. A cég az idők folyamán több keresztségen esett át: Bútorasztalos Üzem, Bútorasztalosipari Vállalat, Székesfehérvári Bútoripari Vállalat, Garzon Bútorgyár, és 1992 óta Garzon Bútor Rt.

A cég (vállalat, társaság) mindig élenjárónak számított a hazai bútorgyártás terén: itt készült először PVC (majd később papírváz) fóliával borított bútor, színes bútor, elemes bútor (a közelmúltig gyártott és méltán népszerű Garzon – a cég későbbi névadója), lapraszerelt bútor. A Garzon Bútorgyár fontos szerepet töltött be a 70-es és 80-as évek lakossági – elsősorban házigyári lakásokba való – bútorellátásban. Garzon, Barba, Galaktika, Párád fantáziánévű bútorai keresettek voltak.

A több lábon állás jegyében azonban a cég irodabútor-gyártással is foglalkozott. 1976-ban indítottuk az ALFA-t, mely szín és formavilágával, elemes formálásával, lapraszerelt kivitelével merőben eltért a hagyományos irodai bútoroktól, ennek köszönhetően országszerte igen gyorsan elterjedt. Keresettségére való tekintettel a kor és a divat irányzatainak figyelembevételével átdolgozott változatát ALFA-III. néven a mai napig gyártjuk.

Az ALFA-t több irodabútor-család követte, majd a 90-es években a gyártás fokozatosan áttolódott az iro-

dabútorokra és a lakossági bútorok gyártását a csökkenő kereslet (elsősorban a házigyári építkezések megszűnése) következtében megszüntettük. Jelenleg 12 féle irodabútort gyárt a cég.

Irodabútoron kívül egyéb közületi bútorokat: egészségügyi (kórházi, házi orvosi) oktatási (kollégiumok, tantermek) és ügyfélforgalmi egyedi berendezéseket is gyártunk. Jelentős hányadot tesz ki az immáron 1,8 Mrd Ft-os éves árbevételből a különböző, főleg közbeszerzési tenderekben elnyert rendelések árbevétele. Legjelentősebb ezek közül az ORFK-BRFK Budapest, Teve utcai közös 2000 munkahelyes székháza, vagy a székesfehérvári Szent György Kórház 443 ágyas hotel épületének bebútorozása.

Termékeink zömét belföldön értékesítjük. Ezek döntő hányada (85%) saját országos Irodabútor Stúdió hálózatunkon keresztül történik. Jelenleg összesen 15 stúdiónk működik országszerte, ebből 2 a fővárosban a többi a vidéki nagyvárosokban. A maradék 15%-ot viszont eladók keresztül értékesítjük.

1994-ben első magyar tulajdonú bútorgyárként megszereztük az európai szintű ISO 9001 minősítést, amit azóta minden évben sikeresen megújítottunk, és aminek igen jelentős súlya van a különböző pályázatok elbírálása során.

Cégünk működése nyereséges, pénzügyi helyzete

stabil. Ennek köszönhetően az utóbbi években az időközben elhasználódott épületeket felújítottuk, különösen az irodaház teljes külső-belső átépítése látványos.

A cég 206 dolgozója közül 25 fő felsőfokú végzettséggel rendelkezik. A szakmunkások aránya 45%.

A cég jegyzett tőkéje 448 M Ft.

Kovácsik Károly

A Garzon Bútor Rt. vezetésének és minden munkatársának szerkesztőségünk nevében gratulálunk a jubileumhoz és további sikereket kívánunk.

KÖLNI NEMZETKÖZI BÚTORVÁSÁR
Szakmai tanulmányút a vásárra
2000. január 20–23.
4 nap/3 éjszaka

Programtervezet:

- 1. nap: január 20.** Indulás Kölnbe menetrendszerű járáttal
Transzfer a szállodába
Szállás és vacsora középkegóriájú szállodában
- 2. nap: január 21.** Reggeli után látogatás a bútorvásáron
Szállás, vacsora ugyanott
- 3. nap: január 22.** Reggeli után látogatás a bútorvásáron
Szállás, vacsora ugyanott
- 4. nap: január 23.** Reggeli után transzfer a repülőtérre
Hazautazás a menetrendszerű járáttal

A program ára: 150 000 Ft/fő, mely a következőket tartalmazza:

- repülőjegy: Budapest–Köln–Budapest útvonalon
- transzfer a repülőtér és a szállás között
- 3 éj szállás, kétágyas szobában reggelivel, vacsorával
- baleset-, beteg- és poggyászbiztosítás
- csoportkísérő

Egyágyas felár: 20 000Ft/fő

A fenti ár minimum 15 fő együttes utazása esetén érvényes!

Jelentkezési határidő: 1999. november 20.

Jelentkezés és részletes felvilágosítás:
Faipari Tudományos Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.
Bíró Lászlóné ügyvezető titkár
Telefon/fax: 201-9929

A fa hajlítása, a hajlított bútorok – az ötlettől a megvalósulásig a XIX. és a XX. században

Ismert, hogy a XIX. század közepén alkalmazott hajlítási eljárás ipari gyakorlattá is vált. Így készültek a Thonet bútorok, s a faanyag hajlítása visszatért a XX. században a skandináv irányzattal ismertté vált hajlított-rétegelt ülőbútorokkal.

Először is különbséget kell tenni élőfa és faanyag között. A szópárok: trees és a timber-wood, djerevodreveszina, Baum-Holz. Itt az első az élő növényt, a második az anyagot jelenti. A bükk faanyagát sokáig nem tekintették ipari alapanyagának, csak tűzifának, faszén alapanyagának.

A faanyagok feldolgozásánál, vagyis alakításánál, formálásánál a következő eljárások jöhetnek számításba: a forgácsolás, mint a faragás, fűrészelés, gyalulás, valamint forgácsmentes alakításként ismert hajlítás. Könnyen belátható, hogy sík- és térgörbe alakzatoknál, pl. egy fotel karfájánál a forgácsolás igen nagy anyagvesztéssel jár, emiatt szinte kínálja magát a hajlítás. Igen ám, de ennek is megvannak a problémái: hajlításakor az anyag visszarúg, tovább hajlítva megreped, majd eltörik. Az is ismert a szakmában, hogy az azonos alakú és keresztmetszetű darabok szilárdsága hajlítás után nagyobb, mint a forgácsolásnál. Az íves, görbe alakzatok kimunkálásánál elkerülhetetlen a rostok átvágása. Mindez viszont a faanyag repedéséhez, töréséhez vezet.

A XIX. század

Thonet Michael (1796–1871) a Rajna menti Boppardon született bécsi biedermeier asztalos az 1830-as években vékony farétegeket próbált enyvé áztatás után formára préselni. Majd a bükkfa léceket gőzben meglágyította, meghajlította és sablonban megszáritotta. A munkadarabok így megtartották alakjukat. Thonet a székek és asztallábak hajlítására 1856-ban kapott szabadalmat Bécsben.

Miben rejlett a Thonet-féle eljárás zsenialitása? A faanyag gőzben való lágyításában, az addig csak tűzifának számító bükk fájának hasznosításában, a munkadarab húzott oldali nyúlásának megakadályozásával, más néven a törésmentes fahajlítás alkalmazásában rejlett. Az alaktartósságot a sablonban való szárítás jelentette. Képzelnék csak el, hogy az eljárással már akkor, a XIX. század második felében csereszabatos székalkatrészeket lehetett gyártani. Ezzel a Thonet gyárak messze megelőzték korukat az akkor még többnyire kézműves szakmákban és nemcsak az asztalosiparban.

Kis elmélet: ismert, hogy hajlításnál a húzott olda-

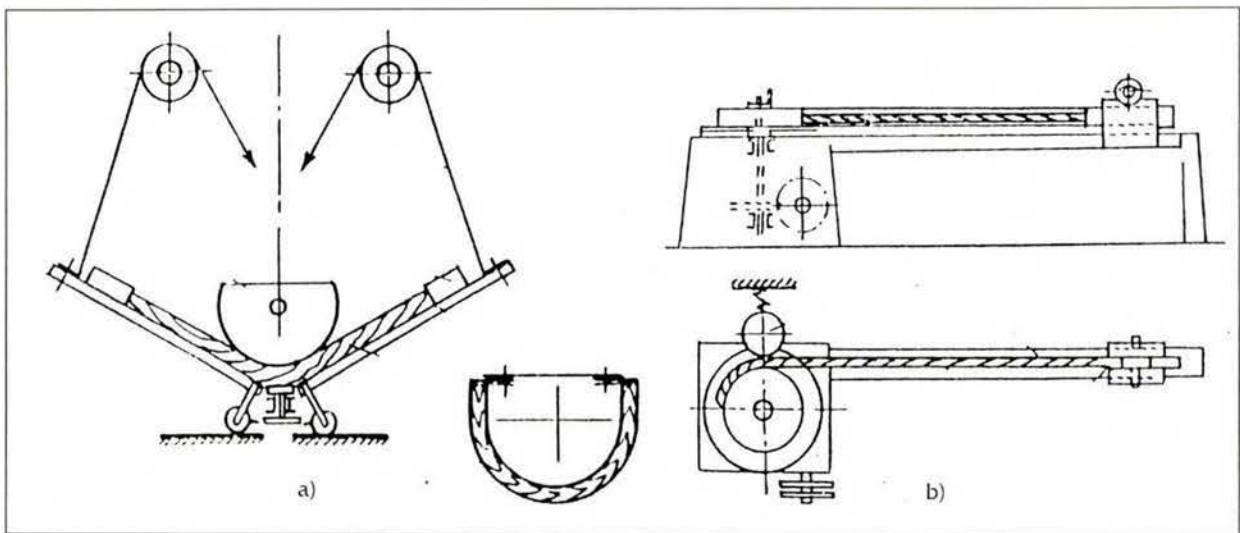
lon az anyag megnyúlik, az ellenkező oldalon összehajlik. A húzott és nyomott oldal között van a feszültségmentes réteg, az ún. semleges szál, ahol természetesen nincs húzás. ha a feszültségmentes réteg minél közelebb kerül a húzott oldalhoz, megakadályozható a húzott oldal nyúlása. Elméletileg a semleges szál teljesen kitolható a húzott oldal síkjába, ebben az esetben nem következik be a nyúlás, a hajlított anyag teljes hosszában csak tömörödés lép fel. Ez a törésmentes hajlítás elve a faanyagnál.

Összefüggés mutatható ki a hajlítandó faanyag vastagsága (h) és a hajlítási sugár (R) között. A köris, bükk példáján ez a viszonyszám, a h/R a száraz, hideg faanyagnál 1/100 és 1/80 közötti, a nedves faanyagnál ez 1/60 és 1/50 között mozog, acélszalagos hajlításnál ez 1/4 és 1/10 közötti is lehet. A h/R arány további növelése lehetséges a hajlítandó faanyag rétegekre bontásával, valójával a rétegelési-hajlítási eljárás alkalmazásával.

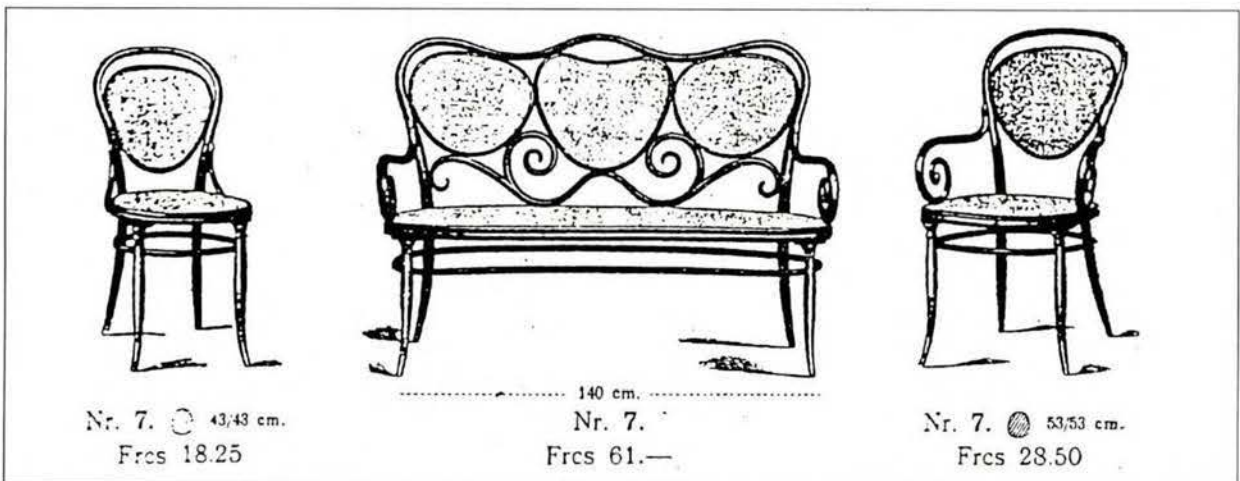
A Thonet-féle hajlítás lényege a következő: a gőzléssel előkezelt még forró anyagot acélszalagból készült hajlítószablonba helyezik. Az acélszalag két végén ütközők vannak olyan távolságban elhelyezve, hogy a hajlítandó darab éppen közéjük illeszthető. Az acélszalag a húzott oldalon helyezkedik el, felveszi a hajlítás következtében fellépő húzófeszültségeket és ezáltal megakadályozza a húzott oldali rostszakadást. Az acélsablonba fogott faanyag hajlítása kezdetben – erőkar alkalmazásával – kézzel, majd gépi erővel, elforgatással történt.

A XIX. század második felében gyárak sora, szám szerint 37 épült az Osztrák–Magyar Monarchiában a szabadalmaztatott eljárásra – így készültek a Thonet testvérek bútorai. Magyarországon a századfordulón 13 ilyen gyár működött. A legkisebb a kassai volt 25 fővel, a legnagyobb gárdával, 576 fővel az ungvári működött. Ez utóbbival vetekedően nagy létszámú volt a besztercebányai (570 fő), valamivel kisebb a tőrőcszentmártoni (ma Martin – Szlovákia: 290 ember) és a borosjenői (ma Ineu – Románia: 278 fő). Magyarországon az elsők között épült nagyugróci (ma Velké Uhrece – Szlovákia) Thonet-gyár ekkor 389 munkást foglalkoztatott. A Thonet eljárással készült ülőbútorokat szétzereltel, alkatrészben szállították Amerikába és ott szerelték össze kész bútorrá. Magyarország akkor, ezzel a technikával a világszínvonalat képviselte.

Kramer Sámuel maga is bútorgyáros-kárpitos, ismert lakberendező – 1879-ben hivatalos jelentésben számol be a Párizsban 1878-ban tartott egyetemes kiállításról. Ebben az országos Magyar Királyi Statisz-

A szék üléskeretének gyártása: a) láncos, b) nyomógörgős hajlítógépen

Hajlított ülőbútorok (Ungvári Bútorgyár – századforduló)

Thonet-szék (az 1860-as évekből)

तिकai Hivatal által közzétett iratban nem egyszerűen a hajlítottbútor-gyártás immár nemzetközi sikerének, hanem a közös mű büszke tudatában mondja: „*Ausztria és Magyarország együttműködésének egy nemét tüntették fel tömören hajlított faművek, oly iparág, amelyet a szó valódi értelmében Monarchiánkban találtak fel, és amelynek előállításában mind a mai napig a földkerekség minden európai országai közt minket illet elvitázhatatlanul az elsőség.*”

Az 1900-as párizsi világkiállításon sikerrel szerepeltek az ungvári gyár hajlított – vagy ahogy ezt akkor nevezték a – Thonet bútorai. Stílustörténetileg nézve ezek viszont akkor már nem a biedermeier, hanem a szecesszió bútorai voltak.

A könnyed vonalvezetésű Thonet-bútorok népszerűségére egyetlen adat: az ábrán látható szék típusból – több forrás szerint is – már a második világháború előtt közel 5 millió darab készült.

A XX. század

Az első világháború után a megmaradt országgrészen a 13 hajlítottbútor gyárból egyetlenegy sem maradt az országban. Az eljárást azonban számos szék-

gyár követte Budapesten és a vidék nagyobb városaiban. Ezekből manapság egyedül a debreceni hajlítottbútor-gyár – mai neve: Hajdú-Thonet Hajlítottbútorgyár – őrizte meg a hagyományt. Ismeretek bútorai, hintaszékei, de kedveltek modern hajlított bútorai is.

Ismert, hogy a bútordivatot Európában alapvetően három irányzat határozza meg: az olasz, a német és skandináv. Ez utóbbit, egyben a skandináv lakáskultúrát képviseli nálunk az IKEA áruház, ahol a nyír faanyagából rétegelt-hajlított ülőbútorokat, rugózó karosszékeket is láthatunk.

Valójában itt tér vissza a XIX. században tartósan sikertelennek bizonyult enyve áztatott vékony faanyag rétegeltése. A finn és svéd bútorgyárak vékony nyír rétegekből – furnérből – hajlított sík- és térgörbe bútoralkatrészeket gyártanak, ülőbútorokat építenek össze.

A furnérokat ma már nem enyve áztatják, hanem felületüket ragasztóanyaggal vonják be, összerakják és az íveknek megfelelő fűtött formában összepréselik. Ez a művelet hőprésen történik nagy nyomás mellett. Fűtik a préseknek a bútoralkatrésszel érintkező felületeit, vagy a nagyfrekvenciás melegítést alkalmazzák.

Az 1980-as években amikor – újból megnyílt iparunk előtt a világ és – hozzáférhetővé váltak a kifino-

Rondó garnitúra (Hajdú-Thonet)

Karosszék (Balaton Bútorgyár)

Márta fotel (BUBIV Palota)

mult technikai eljárások – a BUBIV, a Budapesti Bútoripari Vállalat kezdte gyártani – furnérből – rétegelt vékony bükk faanyagból sablonban préselt karszékeit, rugózó foteleit. Ezek ma már számos középületben, lakásban megtalálhatók.

A 90-es évektől a Balaton Bútorgyár Veszprémben,

hasonló eljárással és technikával világszínvonalon gyártja a rétegelt bükkfából készülő karosszékeit, amelyekkel számos középületet rendeztek és rendeznek be. A legújabb technikát a faanyag tömörítéses hajlítása jelenti. Az eljárás során a faanyagot melegítéssel lágyítják, majd tömörítőgépen a rostirányú zsugorítás során a rostfalak harmonikaszzerűen gyűrődnek. Ezek után már a faanyag hidegen nemcsak tárolható, hanem hajlítható is. A melegítés gőzzel vagy nagyfrekvenciás térbe helyezéssel történhet. A tömörödés következtében fellépő hosszcsökkenés 3–10%.

Összefoglalva

A hajlított faanyag alkalmazását az ülőbútorok gyártásában a XIX. századi Thonet-szabadalom tette ismertté. Ezzel a tömörfa hajlítási eljárással, sorozatgyártásban készült hazai bútorok már a századfordulótól a világszínvonalat képviselték, öregbítették hírnevünket a világban. Ekkor 13 hajlítottbútor-gyár működött Magyarországon. A XX. században az egykori technika újraélesztésének tekinthetők azok a skandináv típusú rétegelt-hajlított ülőbútorok, amelyeknek hazai adaptációja az 1990-es évektől ismét a világszínvonalat jelenti az ülőbútorok gyártásában.

Felhasznált források: 16 (a szerkesztőségben).

Dr. Tóth Sándor

A magyar faipar a 90-es évek végén

A hazai faipar szervezetére korábban is és jelenleg is a nagyfokú vertikális volt a jellemző, ahol egy-egy üzem keretében többfajta faipari és nem faipari tevékenységet végeztek.

A jelenleg érvényes – az uniós követelményekhez igazodó osztályozási rendszer ugyanakkor a fő tevékenységek alapján széttagolja és eltérő csoportosításban kezeli a faipari tevékenységet végző vállalkozókat, elkülönül a fafeldolgozás és a bútorgyártás és teljesen elkülönül az iparon kívüli faipari tevékenység.

Ennek az a végső következménye, hogy így a faipar egésze széttagolódik, súlya leértékelődik, a gazdaságban betöltött szerepe egyszerűen elhanyagolódik. Pedig a hazai faipar a gazdaság legégetőbb problémáinak megoldásában – a munkanélküliség csökkentésében, a hazai nyersanyagok hasznosításában, az egyensúly javításában stb. – mind a mai napig jelentős szerepet játszott. A fejlődési trendek alapján várható, hogy ez a pozitív szerepe a továbbiakban is fenn fog maradni.

A rendszerváltást követő átalakulás során a hazai faipar szervezetében, termelési struktúrájában, piaci kapcsolataiban stb. olyan mértékben átalakult, amely alapvetően megváltoztatta az egész ágazat arculatát. Ezek a folyamatok a tulajdonviszonyokban bekövetkezett változásokat követően, az új szervezeti formák kialakulásával, a technikai és technológiai folyamatok fejlesztése révén már olyan minőségi változásokat eredményeztek, ami már közelebb hozta az ágazatot a fejlett országok hasonló struktúrájú iparához.

Nem lesz talán érdektelen ha a hazai faipar jelenlegi helyzetét ilyen vonatkozásban áttekintjük.

A fejlődést befolyásoló bel- és külpia- ci folyamatok

A rendszerváltást követő tíz évet – növekedési szempontból – az elméleti közgazdászok öt szakaszra bontják. A magyar gazdaságban 1993 évig tartó recessziós folyamatok elsősorban nem külső, dekonjunkturális okokból következtek be, hanem a korábbi gazdasági rendszer versenyképtelensége miatt váltak a vállalatok veszteségessé, visszaesett a termelés, jelentős vállalatok szűntek meg, alakultak át más vállalkozásokká, ezzel jelentősen megváltozott az egész ipar struktúrája is.

Az ipar egyes ágazatainál ez a fejlődés eltérő módon valósult meg. Vonatkozik ez a megállapítás hazai faipar egyes szakágazataira is, a fafeldolgozásra és a

bútorgyártásra is egyaránt, ahol az átalakulással együtt járó változások, a belső és külső kereslet csökkenése stb., ami a legtöbb ágazat fejlődésére negatív hatással járt. A 90-es évek utolsó éveire azonban már kialakult a faiparnak is az a szervezete ami biztosíthatja az ágazat versenyképességét.

1999-től azonban már újra megváltozott a helyzet és egy újabb szakasz vette kezdetét

Az 1999-évi gazdasági folyamatokat ugyanis a *nővekedés lassulása* jellemzi, elsősorban a külső feltételekben bekövetkezett kedvezőtlen változások hatására. Ez a folyamat része a világgazdaság negatív tendenciáinak, ami egy újabb szakasz kezdetét jelenti a magyar gazdaság átalakulásának is. Ez egyben újabb kihívást jelent a hazai faipari vállalkozók részére is.

A gazdaság egészét illetően is már az a jellemző, hogy a fellendülési folyamat a múlt év utolsó hónapjaiban véget ért, csökkent az ipar növekedési üteme, a legtöbb ágazatnál vissza is esett, mérséklődött az export növekedése, visszaestek a beruházások is, bővült ugyanakkor a belső fogyasztás, ami a növekedés szempontjából kedvezőtlen folyamatot indított el.

Ez az új szakasz a makrogazdasági mutatóknál is kedvezőtlen tendenciákat jelez. Csökken az ágazatok kibocsátó képessége, a feldolgozóipari beruházások is stagnálnak, az ipari export növekedési üteme is visszaesett és elmarad az importétól. Mindezek a folyamatok igen jelentősen érintették a hazai faipar mindkét területét is. Ez a negatív hatás igen széles körben megjelent az üzemek nagyságától, a tulajdonviszonyoktól, a gyártási profiltól és nem utolsósorban a korábbi évek piaci kapcsolataitól stb. függően, úgyszólván valamennyi belföldi tulajdonú vállalkozásnál.

Kétségtelenül közrejátszott ebben a világgazdasági környezet romlása, az exportpiacok szűkülése is, különösen az EU tagországokban tapasztalható recesszió negatív hatása megjelent a hazai faipari ágazatoknál is, elsősorban az exportban érdekelt vállalkozásoknál.

Szervezeti átalakulás

A rendszerváltást követő átalakulás során a hazai faiparra is jellemző lett a nagyszámú kis- és középvállalkozások kialakulása, az egyéni vállalkozások számának bővülése.

Ezek a vállalkozások a gazdaság legkülönbözőbb területein (ágazatoknál) az új gazdálkodási formák alapján (kft., rt., szövetkezet, egyéni vállalkozás stb.),

belföldi és külföldi érdekeltségű vállalkozásként jöttek létre, mindezek nagyon színessé tették az ágazat szervezetét

Az átalakulással együtt járt a megfigyelési (statisztikai) rendszer változása is. Hazánkban is alkalmazásra került a gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere, aminek jelenlegi érvényes változata 1998-tól került bevezetésre (TEÁOR '98).

E megfigyelési rendszerhez igazodva megpróbáljuk bemutatni a hazai faipar jelenlegi szervezeti struktúráját. Az 1999. februári állapotot rögzítő felmérés szerint az 5 fő feletti és az iparba sorolt faipari vállalkozások és az alkalmazottak száma az alábbi képet mutatja. (Az összeállítás nem tartalmazza az iparon kívüli faipari üzemek, valamint az 5 fő alatti vállalkozások adatait.)

A hazai faipari vállalkozások és az alkalmazásban állók száma

Kód	Ágazat Megnevezés	Vállalkozások száma		Alkalmazásban állók száma		Átlagos létszám
		Összesen	ebből: 50 fő feletti	Összesen	ebből 50 fő feletti	
20	Fafeldolgozás	915	83	23 339	12 023	26
36.1	Bútorgyártás	552	86	18 129	12 059	33
-	Faipar együtt	1467	169	41 468	24 082	28

A hazai faipar szervezete vállalati nagyságcsoportok szerint

(5 fő feletti vállalkozások)

Fő

L.kat	Nagyságcsoportok	Vállalkozások száma		Alkalmazásban állók száma		Átlagos létszám
		Összesen	Megoszlás %-a	Összesen	Megoszlás %-a	
91	Nagyobb – 500 fő feletti – vállalkozások	4	0,3	2 664	6,4	666
81-82	Közepesnél nagyobb – 250–499 fő közötti	23	1,6	7 829	18,9	340
50-70	Középvállalatok – 50–249 fő közötti	142	9,6	13 588	32,8	96
30-40	Kisvállalkozások – 10–49 fő közötti	667	45,5	13 411	32,3	20
22	Mikro – 5–9 fő közötti – vállalkozások	631	43,0	3 975	9,6	6
	Faipari vállalkozások összesen	1467	100,0	41 468	100,0	28

Forrás: KSH adatgyűjtés alapján készített összeállítás, az 1999 februári állapot szerint.

A hazai faipar szervezete jelentősen decentralizálódott, sok a mikro- és középvállalkozások száma (88%), ugyanakkor a létszám koncentráltabb a közép- és a közepesnél nagyobb vállalkozásokhoz (52%).

Az összesített adatok szerint az 5 fő feletti vállalkozói kört figyelembe véve az átlagos létszám a fafeldolgozó iparban 26 a bútorgyártásnál pedig 33, a bútorgyártásnál tehát nagyobb a koncentráció. Legnagyobb méretű vállalkozások a falemezgyártásnál alakultak ki.

A hazai faipari szervezetekre jellemző, hogy az ágazat

- jelentősen szétforgácsolódott, hogy sok a mikro és kisméretű vállalkozások száma, ami önmagában is magába hordozza versenyképességük problémáit, fejlesztési nehézségeiket.

- Az üzemek zöme a helyi igényeket kielégítő kisvállalkozás, így léte szorosan függ az adott térség kereseti viszonyaitól.

- Kevés számú a nemzetközi piaci kapcsolatokkal rendelkező vállalkozás akik a magas minőségi színvonalnak megfelelő és a fejlett országok piacain is versenyképes termékeket tudnak előállítani.

- Ugyanakkor a fejlődési tendenciák azt mutatják, hogy növekszik a termelési koncentráció, egyre több a nagyobb termelési kapacitással rendelkező – zömében külföldi alapítású – exportra szakosodott vállalkozás.

Az elemzések azt mutatják, hogy az elmúlt években a faipar keretén belül is megindult egy belső szakosodás és az átlagosnál nagyobb mértékben bővül-

tek a fa gépi megmunkálására (fűrészelésére, gyalulására, fagyártmányok és alkatrészek készítésére) szakosodott vállalkozások. Kialakult a továbbfeldolgozásra kerülő fa félkész termékek, alkatrészek gyártására szakosodott vállalkozói kör („Hobelwerke”, ami már alapját képezheti egy a beszállítói rendszerre épülő, nagyobb termelékenységet biztosító, gyártó tevékenységnek).

Nem véletlen tehát ha a legnagyobb mértékű fejlődés éppen az e tevékenységeket végző fűrészárú gyártás és falemezgyártás területén valósult meg.

Tevékenységi kör változása

Az átalakulás folyamán a megváltozott belföldi és külföldi kereslethez igazodva a faipar egyes szakágazatainál eltérő mértékű fejlődés valósult meg. Legnagyobb termelésnövekedésre a zömében továbbfeldolgozásra termelő fűrészárugyártás és falemezgyártás területén került sor, legkisebb termelésbővülés a bútorgyártás területén valósult meg.

A faipar belső szervezete így jelentősen megváltozott, az 1992 évi 51–49%-os fafeldolgozó-bútor termelési arány 1998-ra 61–39%-ra változott. Az EU-ban ez az arány közel fele-fele.

A faipar két ágazatának termelése és értékesítése 1998-ra az alábbiak szerint alakult:

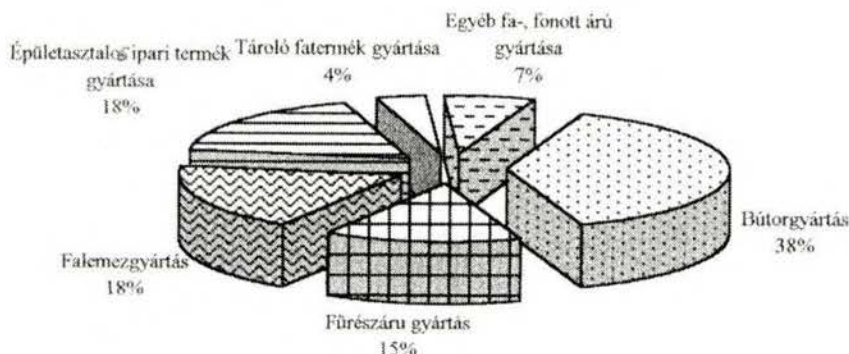
A hazai faipar termelése és értékesítése

(10 fő feletti vállalkozások)

Folyó áron, milliárd Ft

Ágazat Kód	Ágazat Megnevezése	Termelés	Értékesítés		Export Részarány
			Belföldre	Exportra	
20	Fafeldolgozás	91,2	50,7	39,9	44,1
36.1	Bútorgyártás	57,8	32,5	24,8	43,2
-	Faipar együtt	149,0	83,2	64,7	43,9

A magyar faipar termelésének szerkezete 1998-ban

A faipar belső szerkezetét tekintve a termelésnek az egyharmadát a továbbfeldolgozásra termelő ágazatok (fűrészáru és falemezgyártás) adják. Termelésének mintegy 56%-a kerül belföldi értékesítésre, ami azt jelenti, hogy a hazai fa felhasználó ágazatoknak még biztos alapanyag bázis áll rendelkezésre a továbbfejledéshez.

A belföldi és a külföldi piaci kapcsolatok változása

Az értékesítési struktúra átalakulása

A hazai faipar struktúrájának legnagyobb mértékű

átalakulását a piacváltás jelentette. A korábban zömében belföldi piacra termelő ágazatok jellege alapvetően megváltozott és a faipar egésze egy exportorientált ágazattá fejlődött. Ezt az átalakulást gyorsította a belföldi kereslet mérséklődése valamint a liberalizációt követő importverseny. A vállalkozások jelentős része hátrányos helyzetbe került és kiszorult a belföldi piacról. Sok nagy múltú vállalkozás szűnt meg vagy alakult át más tevékenységet végző vállalkozássá. Egyedüli kitorési lehetőség volt a külpiaci értékesítés növelése.

A faipar értékesítésének struktúrája – mindezek hatására – az 1992–98 közötti években az alábbiak szerint alakult:

Az értékesítés struktúrájának változása

Ágazat Kód	Ágazat Megnevezése	Belföldre		Exportra		Összesen	
		1992	1998	1992	1998	1992	1998
20	Fafeldolgozás	78,6	55,9	21,4	44,1	100,0	100,0
36.1	Bútorgyártás	72,7	56,8	27,3	43,2	100,0	100,0
-	Faipar összesen	75,5	56,2	24,5	43,8	100,0	100,0

Legnagyobb mértékű átrendeződésre a fafeldolgozás területén került sor, ahol az export részarány 6 év alatt megkétszereződött.

A piaci átrendeződésnek jellemzője, hogy az export orientáltság a közepes és a közepesnél nagyobb vállalkozásokra koncentráldott, az összes kivételnek több mint 80%-a ugyanis ezektől a vállalkozásoktól származik. A nagyfokú termeléskoncentrációt az is jellemzi, hogy a fafeldolgozás területén 4 vállalkozás, a

bútorgyártás keretében pedig 8 vállalkozás biztosítja az összes termelésnek közel egyharmadát.

A külkereskedelmi forgalom struktúrájának alakulása

A piaci kapcsolatokban történt változást talán legjobban a külkereskedelmi forgalomban bekövetkezett változás mutatja.

**Faipari termékek külkereskedelmi forgalmának alakulása
1992, 1998**

Millió USD

Árucsoport Kód	Megnevezése	Behozatal		Kivitel		Egyenleg*	
		1992	1998	1992	1998	1992	1998
24	Fa és parafa	93,4	121,9	132,8	146,7	+39,4	+24,8
63	Faáru és parafaáru	45,6	106,8	109,1	205,2	+63,5	+98,4
82	Bútor és bútorelem	116,3	202,5	160,4	430,5	+44,1	+228,0
-	Faipari termékek összesen	255,3	431,2	402,3	782,4	+147,0	+351,2

* Kiviteli többlet

A *behozatal* – a faipari vertikum termékeiből – 1992-90 közötti években közel 70%-kal bővült, a *kivitel* ugyanakkor megkétszereződött.

A faipari termelési struktúra átalakulása lehetővé tette, hogy a nyersanyag- feldolgozott termék arány jelentősen megváltozzon, így a fa nyersanyag kiviteli aránya 33%-ról 18%-ra mérséklődött. A magasabb feldolgozási fokú termékek aránya ennek megfelelően növekedett, legnagyobb mértékben a bútor és bútorelem termékekből növekedett ugyanis a kivitel.

Nem érdektelen tehát, ha összevetjük a behozatali-kiviteli arány változását is, az elmúlt 6 év alatt ugyanis a faipari termékek külkereskedelmi forgalmának egyenlege közel két és félszeresére növekedett. Ha

figyelembe vesszük, hogy 1998-ban a külkereskedelmi forgalom egyenlege 2701 millió USD hiányt mutatott, a faipari termékekből származó 351 millió USD többlet már egy olyan nagyságrend ami már számottevő az egyensúly alakulásánál.

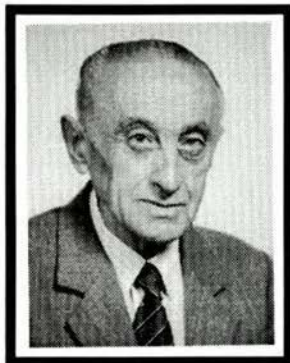
Dr. Laskay Lajos
közgazdász

Forrás: KSH az ipar és az építőipar 1998 évi tevékenysége.

KSH Jelenti 1999/6.

KSH Ipari és Építőipar Statisztikai Évkönyv 1997.

KSH Külkereskedelmi Statisztikai Évkönyv 1998.

DR. BAKAY ISTVÁN 1923-1999

Életének 76. évében elhunyt dr. Bakay István. Családja, barátai, tisztelői 1999. október 16-án kísérték utolsó útjára.

1923. július 7-én Szegeden született. Egyetemi tanulmányainak befejezése után, mint vegyész-mérnök a Furnér és Le-

mezműveknél helyezkedett el.

1951-től a Faipari Kutató Intézetben dolgozott, ahol a ragasztástechnológia kidolgozásában ért el jelentős sikereket.

1953-tól a FAIMEI-ben laboratóriumvezetőként, 1963-tól 1986-ig, nyugdíjazásáig, igazgatóként dolgozott.

Tevékenysége szorosan összefüggött a bútorgyártásnál alkalmazott új ragasztási és felületkezelési eljárások kidolgozásával. E témakörben több publikációja is megjelent.

Hosszú évekig oktatott a Műszaki Egyetemen, a Mérnök Továbbképző Intézetben és részt vett az Erdészeti és Faipari Egyetem államvizsga bizottság munkájában.

Közel két évtizeden át elnöke volt a Magyar Szabványügyi Hivatal bútorigazgatási és a fűrészfűrész- és lemezipari szakértői bizottságának. Ezen megbízatása során részt vett több, a faipar műszaki fejlesztése szempontjából

jelentős szabvány kidolgozásában. Kiemelkedő szerepe volt a fa- és bútorigazgatási szabványosításának továbbfejlesztésében. Kidolgozta a bútorigazgatási minőségi jellemzőinek meghatározására vonatkozó műszeres vizsgálati eljárásokat, amely alapja lett a bútorigazgatási minőségének objektívebb megítélésének.

Sokoldalú tevékenysége elválaszthatatlan a faipar fejlesztésétől, mivel azok a javaslatok, melyeket a minőség-ellenőrzés, szabványosítás vonatkozásában tett a hosszú évek során, egy-egy láncszemet jelentettek a faipar fejlődésében és a műszaki színvonal korszerűsítésében.

Munkáját számos szakmai és állami kitüntetéssel ismerték el. Egyesületünk javaslatára, a tudományos kutatásban és a bútorigazgatási műszaki fejlesztésben kifejtett több évtizedes tevékenységéért Eötvös-díjban részesült.

A Faipari Tudományos Egyesületnek 1950 óta haláláig, 1992-től örökös tagja. Egyesületi tevékenysége is igen tartalmas volt. Magas szintű szakmai tudását itt is kamatoztatta. Szakmai rendezvényeken Budapestén és a területi szervezeteknél számtalan előadást tartott. Hosszú évekig részt vett az egyesület elnökségének, Műszaki Tudományos Bizottságának, Bútorigazgatási Szakosztályának és Szerkesztői Bizottságának munkájában.

Kiemelkedő egyesületi tevékenységéért Faipar Fejlesztéséért Emlékérem kitüntetésben részesült.

Felejthetetlen kollégánk emlékét kegyelettel megőrizzük.

BÚTORIPARI MINŐSÉGÜGYI NAP

1999. szeptember 28.

A Bútorszövetség és a Faipari Tudományos Egyesület közös budapesti rendezvényén elhangzott előadások kivonatát az alábbiakban tesszük közzé.

Költségekímélő, csoportos felkészítés az ISO 9000 kompatibilis minőségbiztosítási rendszerekre a kis- és középvállalkozások részére

Ma már Magyarországon 2000 fölött áll azoknak a cégeknek a száma, akik minősített ISO 9000 kompatibilis minőségbiztosítási rendszerrel rendelkeznek. Talán több ezerre becsülhető azoknak a szervezeteknek a száma, akik ISO 9000-t szeretnének maguk részére bevezettetni, és ezt minősítettetni.

Mi az oka annak, hogy ezeknek a szervezeteknek a zöme csak „álmodik” az ISO 9000-ról? Két komoly tényező befolyásolja őket.

Az egyik a költség, a másik pedig a project esetleges átfutási ideje.

Közismert tény az, hogy egy-egy földrajzi területen dolgozó, egy tevékenységi kört folytató szervezet ISO 9000 kompatibilis minőségbiztosítási rendszerének kidolgozásáért a tanácsadók manapság 2–4 millió forint körüli munkadíjat számolnak fel. Ehhez még hozzá kell tenni, az illető rendszer minősítésének költségeit. Egy fenti jellegű cég minősítésére egy nemzetközi minősítőház, költségeivel együtt 1 1/3 millió forint körüli összeget számláz. Ilyen költségek mellett nem meglepő, hogy sokan halogatják minőségbiztosítási rendszerük kifejlesztését mindaddig, amíg tehetik. Sajnos ezek végül ráébrednek arra, hogy már minden túl késő, és csak tehetetlenül tudják figyelni költségvetésük, tevékenységi körük (piacuk) kivédhetetlen zsugorodását.

Magyarországon elterjedt benyomás az, hogy egy minőségbiztosítási rendszer kifejlesztésének, beiktatásának és minősítésének az átfutási ideje másfél, két év. Ez egy tévhit. A Hollo-Tas, Liles & Partners brit minőségügyi tanácsadó iroda magyar ügyfelei 6–8 hónap alatt jutnak el a minősítésükig, ütemes, célratoró, szervezetenorientációs munka eredményeként.

Van lehetséges alternatív út a költségek kérdésében is. A Hollo-Tas, Liles & Partners évek óta gyakorol Nagy-Britanniában és Magyarországon egy sikeres megoldást. Ezt a megoldást ajánlja a Hollo-Tas, Liles & Partners a kis- és középvállalkozók részére. Ez a megoldás az úgynevezett „csoportos felkészítés”.

A csoportos felkészítés abból áll, hogy 10–12 kiválasztott, hasonló jellegű szervezet egyszerre, egymással párhuzamosan, csoportosan készül fel a tanácsadók vezetésére, irányítására és általuk végzett oktatás alatt az ISO 9000-es minősítésre. Ez mintegy tíz alkalommal, rendszerint háromhetenként történő, egésznapos összejövetel (30 hét) alatt folyik. Természetesen minden összejövetel magyar nyelven történik. Minden találkozás alkalmával a résztvevő cégek képviselői, friss elméleti oktatásban részesülnek, „Házi

feladatot” is kapnak, melynek kivitelezése folytán apránként megalkotják saját minőségbiztosítási rendszerüket. Ezeket a feladatokat kell elkészíteniük szervezetüknél, a következő összejövetelig.

A házi feladatok megoldásához (kivitelezéséhez) elméleti és gyakorlati útmutatást is kapnak, amelynek felhasználásával a feladatok könnyen megoldhatóak. E mellett minden összejövetelkor a korábbi alkalommal feladott házi feladat megvitatásra kerül, hogy egymás problémáinak megtárgyalásán keresztül a résztvevők képesek legyenek rendszerük kialakítására és beiktatására. Minden összejövetel alkalmával az aktuális témakörhöz csatlakozóan segédanyagot is kapnak a résztvevők, amely fokozottan elősegíti munkájukat. Ahogy a csoportos felkészítés halad, a résztvevők mintákat is kapnak mindazoknak a minőségügyi dokumentumoknak (minőségügyi kézikönyv, minőségbiztosítási eljárásköteg minta valamint különböző pro-formák és egyéb dokumentumok) megalkotásához, amelyek elkerülhetetlenek a minőségbiztosítási rendszerük sikeres kialakításához és működtetéséhez.

Az összejöveteleken átadásra kerülő anyag megfelelő ahhoz, hogy egy résztvevő cég hiánytalanul sikert érjen el. Ennek ellenére előfordulhat, hogy egy résztvevő cég a saját humán forrásainak hiányosságai miatt további segítséget vagy támogatást igényel. Az ilyen igényt a tanácsadók ki tudják elégíteni a csoportos felkészítésen kívül.

Noha minden segédanyag (és az abból kifejlesztett minőségbiztosítási rendszer) szerzői joga a tanácsadónál marad, a résztvevő szervezetek felhatalmazást kapnak az így kifejlesztett rendszerük saját célú felhasználására, üzemeltetésére és továbbfejlesztésére.

A csoportos felkészítés alatt a résztvevő szervezetek képviselőit a tanácsadók kiképezik belső auditornak is, és ugyancsak megtanítják őket a minőségbiztosítási rendszerük eredményes használatára és működtetésére.

Az alkalmazott csoportos felkészítési rendszer kezelni tudja annak eshetőségét is, hogy a résztvevők között vannak olyan vállalkozások, melyek egymással kereskedelmi versenyben állnak. Ezért a problémák megvitatása úgy történik, hogy az üzleti titoktartás érdekei ne sérüljenek. A csoportos felkészítés időtartama alatt a problémamegválaszolás és segítség céljával a felkészítést vezető tanácsadók „forró drót”-ot biztosítanak a résztvevőknek. A résztvevők így

elfaxolhatják kérdéseiket a tanácsadóknak, amelyek rendszerint a következő nap választ is kapnak.

A csoportos felkészítés kb. hat-nyolc hónapig tart. Ez alatt a résztvevők elkészítik (a tanácsadók irányítása, együttműködése és ellenőrzése alatt) az ISO 9000 kompatibilis minőségbiztosítási rendszerüket. Ezt követően a tanácsadók átvizsgálják (auditálják) a résztvevő cégek minőségbiztosítási rendszereit és azok beiktatását. Ugyancsak elvégzik az esetlegesen szükséges módosításokat is. A tanácsadók a felkészítés keretén belül lefordítják angol nyelvre a minősítéshez szükséges dokumentációt, ugyanis egy később kiválasztandó, brit akkreditáló felügyelet mellett dolgozó minősítőház hajtja majd végre a minősítéseket.

Ezután következhet a résztvevő cégek egyedi előauditja és végminősítése, amelyek a csoportos felkészítésnek az utolsó és feltétlen elemei. Ha a minősítés folyamata esetlegesen rendszerhiányosságra mutatna rá, azt a tanácsadók orvosolják a programon belül.

A csoportos felkészítés hatalmas előnye, annak

költségkímélő mivolta. Könnyen felismerhető, hogy milyen lehetőségek nyílnak a „regie” költségek korlátozására. A munka nagy részét az arra felkészített résztvevők interaktívan végzik el. A költségek függnek azonban a résztvevő cégek méretétől is. Hozzávetőlegesen huszonöt alkalmazott létszámig, az egy résztvevő cégre eső egységár (becsült nagyságrend) az 1,7 millió forint körüli költség környezetbe esik. Ebbe a látványosan költségcsökkentő (komplex) szolgáltatásba már bele van kalkulálva a felkészítést követő minősítés költsége is egy nemzetközi minősítő hálazzal! Ha a résztvevők között van olyan intézmény, amely több telephellyel működik, vagy magasabb a munkatársainak létszáma, a rájuk eső költségeket árnyalati (az auditálási és minősítési költségek növekedése miatt), egyedi kalkuláció alapján kell majd növelni.

A csoportos felkészítési programot a Hollo-Tas, Liles & Partners Magyarországon és Nagy-Britanniában sikeresen és több ízben is levezette.

Kiss Péter Pál

ügyvezető

A fogyasztóvédelem helyzete és aktuális feladatai hazánkban

Napjainkban a fejlett országokra általánosan jellemző, hogy a piac egyes szereplői között jelentős erőkülönbség alakul ki. Természetes erőfölényben van a gyártó és a kereskedő az egyéni fogyasztóval szemben mind anyagi bázis, mind jogi felkészültség tekintetében. Jogvita, sérelem esetén nem kétséges, hogy ki bírja tovább a vitát. A polgáraiért felelős állam felismerte e visszas helyzetet, és az intézményesített fogyasztóvédelem megteremtésével igyekszik e potenciálkülönbséget kiegyenlíteni.

A piacfelügyeleti tevékenység egyes elemei a korábbi szabályozásban és szervezetek munkáiban is megtalálhatók voltak, de egységes feladatmegfogalmazásra és feladatkijelölésre a fogyasztóvédelmi törvényben és annak végrehajtási rendeletében (79/1998. Korm. rend.) került sor.

A mai piacfelügyelet a piac függetlenségét tiszteltben kívánja tartani. A piacfelügyeleti munka abból a felfogásból indul ki, hogy a piaci tevékenységet alapvetően a piaci automatizmusok irányítják, de mindez nem jelent parttalan szabadságot, az állam igenis fenntart magának beavatkozási pontokat. Elsősorban akkor kíván gátat szabni a piac szereplői számára, amikor a fogyasztó számára egy áru vagy szolgáltatás veszélyes lehet.

A piacfelügyelet alapvető célja a veszélyes áruk és szolgáltatások piacra jutásának, illetve ha már ott megjelent, akkor a további forgalmazás megakadályozása. A hatóságok dolga megnehezedett azáltal, hogy egyre szűkül azon cikkek köre – és távlatban lényegében meg is szűnik –, amelyeket csak előzetes minőség- és biztonságvizsgálat után lehet forgalomba hozni. Ez az Európai Unióban már nem létezik. Nyilvánvaló, hogy nemcsak a vizsgálatra bemutatott prototípusoknak kell

megfelelnie a biztonsági követelményeknek, hanem a piacon fellelhető valamennyi terméknek.

A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség egyrészt végzi, másrészt koordinálja az állam piacfelügyeleti tevékenységét. E munkában testesül meg az állam azon jogosítványa, hogy a fogyasztók érdekében szükség esetén beavatkozik a piaci folyamatokba. A jogállamiság alapkövetelménye, hogy az intézkedés mindig jogszabályban rögzített esetekben, jogszabályban meghatározott módon és körülmények között történhet az e célra kijelölt hatóság által. Általában a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség az eljáró hatóság, ha a jogszabály más hatóságot jelöl ki intézkedésre, akkor ott kezdeményezőleg lép fel. A piacfelügyeleti tevékenység a fogyasztók élet- és egészségvédelmét hivatott biztosítani. Ennek keretében felkutatjuk – vagy mások jelzései alapján – majd intézkedünk a veszélyes termék értékesítésének betiltására, korlátozására, elközbzására és megsemmisítésére.

A biztonságosság vizsgálata során a felügyelőség ellenőrzi, hogy az adott termék a jogszabályban vagy szabványban a rá meghatározott biztonságossági kritériumnak megfelel-e, ellátták-e a terméket az előírt, biztonságosságra vonatkozó tájékoztatással. Egy adott áru biztonsági megközelítése többértű lehet. Vizsgálódó, hogy az áru más termék vagy szolgáltatás egyidejű használata mellett nem válik-e veszélyessé, ezáltal a fogyasztó életét, egészségét veszélyeztetve. A vizsgálódás kiterjed arra is, hogy a termék az-e valóban, mint aminek hisszük.

A piaci résztvevők morális hozzáállása a szakmai felkészültsége ismeretében a fogyasztóvédelmi hatóságoknak továbbra is feladata a fogyasztók anyagi érdekeinek hathatos védelme. A fogyasztóvédelmi tör-

vényben megfogalmazott, tájékoztatásra vonatkozó előírások megtartása elsőrendű ellenőrzési feladat. Vizsgáljuk, hogy a fogyasztónak biztosítják-e az áru vagy szolgáltatás választásának megkönnyítéséhez szükséges ismereteket, az áru szakszerű használatához szükséges írásos tájékoztatóval. Elengedhetetlenül fontos, hogy az áru áráról, a szolgáltatás díjáról egyértelmű tájékoztatást kapjon. A fogyasztóvédelmi ellenőrzéseknek továbbra is fontos témája az áru és szolgáltatás forgalmazására vonatkozó előírások megtartásának számonkérése (nyitva tartás, üzletkörbe nem tartozó termék, szolgáltatás forgalmazás, fogyasztók minőségi kifogásainak intézése, nem megfelelő áru forgalmazása, élelmiszerélelmiszer- és közegészségügy stb.).

A Főfelügyelőség megkezdte a Központi Piacfelügyeleti Információs Rendszer működtetési elveinek kidolgozását, az adatbázis és adatközlés körének meghatározását. Alapvető kérdés a termék és szolgáltatások azonosítására alkalmas adathordozók pontos kijelölése, különösen annak figyelembevételével, hogy az kompatibilis legyen az EU-ban használatos rendszerrel. A PHARE-támogatási pályázat – összhangban a saját forrással is – leginkább a piacfelügyeleti tevékenység feladatrendszerének javítását célozzák, a laboratóriumi vizsgálóháttér javításával, a KPIR hardver és szoftver beruházásának megvalósulásával. Ugyancsak e területen kell megemlíteni a 339/1993. EU-direktíva hazai bevezetésével a piacfelügyeleti hatóságokra háruló feladatokat, miszerint a vámszervek a gyanús termék vámkezelését, országba jutását jogosul-

tak felfüggeszteni 3 napig. Ezalatt kell majd a hatóságnak az ügydöntő vizsgálatot elvégezni.

Bútoripari reklamációk helyzete az elmúlt év viszonylatában.

Összes reklamáció 309, ebből elfogadott 291 volt, a nem elfogadott esetek száma 6, az esetlegesen elfogadott – melyek a kötelezően előírt használati-kezelési útmutató adásához kötődnek – 12 eset volt.

A bútorreklamációk nagy részét a kárpitozott termékek adják. Ennek fő oka, hogy a kifogásolt, olcsóbb árfekvésű bútorok többnyire nem a hagyományos technológia szerint készülnek, így a rendeltetészerű használatnak kevésbé ellenállóak. A jellemző hibafelések a működtető szerelvények nem megfelelő rögzítése, pontatlan szerelése, pontatlan méretezése és az ebből eredő működtetési problémák, a kárpitozások dísztüzéseinek asszimmetrikus, pontatlan kialakítása, a bevonó anyagok minőségi kifogásai (színtartósság, felületi elváltozás stb.) szövetnél, bőrnél egyaránt.

A szekrénybútorok esetében jellemzőek az élfólia illesztési hibái, csipkés kitöredezés a lapalkatrészekben, a díszítő profilkiképzések illesztéseinek pontatlansága, felületkezelési hiányosságok (megfolyások, lakkhiány stb.).

A műanyag bútorok esetében szinte kivétel nélkül az elvékonyított szerkezetek öntési hibájából származó kifogások képezték a reklamációkat.

Szűcs András
igazgató

Fogyasztóvédelemi szabályozás az Európai Unióban

Az Európai Unióban a fogyasztóvédelem területén az osztott jogalkotási kompetencia a meghatározó elv. A közösségi jogalkotás után mind a tagállamok, mind pedig a közösség továbbra is felelősséggel tartozik a megfelelő szabályozás kialakításáért. A közösség fogyasztóvédelmi jogalkotásának terjedelme ugyanakkor szorosan kapcsolódik a szubszidiaritás elvéhez.

Az Európai Unióban mintegy nyolcvan irányelvet fogadtak el a fogyasztóvédelmi jogharmonizáció körében. A közösségi fogyasztóvédelmi jog jellegzetesége, hogy nem alkot egységes joganyagot, a figyelem bizonyos részterületekre irányul, azok meglehetősen szerteágazóak, és a nemzeti jogrendszereket tekintve különböző jogágakba tartoznak. Ennek alapja az, hogy az Európai Tanácsnak „A fogyasztók védelme és tájékoztatása politikájáról” szóló 1975. évi előzetes programja már a fogyasztói érdekek sokoldalú védelmét tűzte célul.

Az áruk és a szolgáltatások szabad mozgásának elve és gyakorlata gyakran került konfliktusba a fogyasztók érdekeivel, de a különböző nemzeti fogyasztóvédelmi politikák bizonyos elemeivel is. Ezeknek az érdekek-összeütközéseknek a kiküszöbölésére és a közösen belüli egységes szabályozás kialakítására szolgáló közösségi szabályok kezdetben eseti jelleggel ke-

rültek megalkotásra egy adott probléma rendezése érdekében. Napjainkban már két-három éves programok készülnek a tagállamok javaslatai, észrevételei és kezdeményezései alapján, melyek tudatos, átgondolt szabályozási munkát tesznek lehetővé.

A közösségi jogharmonizáció jellemzője továbbá az is, hogy az úgynevezett anyagi jogra összpontosít, a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos eljárási jogi és intézményi szabályokat továbbra is a tagállamok eltérő hagyományai és megoldásai jellemzik.

Az Európai Unió fogyasztóvédelmi politikájának prioritásai

Az Európai Unió fogyasztóvédelmi politikájának meghatározói napjainkban a maastrichti szerződésben és az amszterdami szerződésben megfogalmazott elvek, melyek szerint magas szintű fogyasztóvédelem biztosítását és szigorúbb védintézkedések fenntartását és bevezetését kell szem előtt tartani a fogyasztók érdekeinek előmozdítása céljából. Az öt fogyasztói alapjog:

- a fogyasztók egészségének és biztonságának védelméhez való jog,
- a fogyasztók gazdasági érdekeinek védelméhez való jog,

- a jogorvoslathoz való jog,
- a tájékoztatáshoz, oktatáshoz való jog és
- a fogyasztók érdekei képviseléséhez való jog figyelembe vétele mellett.

Különleges cselekvési programmal kell elősegíteni és kiegészíteni a tagállamok által folytatott fogyasztóvédelmi politikát, fenntartva továbbra is azt, hogy a cselekvési program nem akadályoz meg egyetlen tagállamot sem abban, hogy szigorúbb fogyasztóvédelmi rendelkezéseket tartson fenn vagy ilyeneket bevezessen. Ezeknek a rendelkezéseknek az említett

szervezetekkel összhangban kell állniuk és a bizottság jegyzékbe is veszi azokat.

A fogyasztóvédelem aktuális prioritásait már figyelembe véve készült el az a tízpontos cselekvési program, mely kétéves időtartamra meghatározza a kiemelt feladatokat. Ezek között szerepel többek között a természetes monopóliumokkal kapcsolatos fogyasztói védelem kidolgozása, vagy például a közép-kelet-európai országok fogyasztóvédelmi fejlődésének elősegítése.

Ritter Tamásné dr.
jogi szakértő

Magyarország EU-csatlakozásának szabványosítási feladatai és gondjai

Magyarország EU-csatlakozásának egyik legfontosabb feltétele az, hogy a magyar szabályozási rendszer és ehhez kapcsolódó intézményi rendszer azonos legyen az Európai Unióéval. Az európai értelmezés szerint a szabályozási (és intézményi) rendszer egyik alkotóeleme a szabványosítás (a szabványok és a nemzeti szabványosító testület). Magyarország EU-csatlakozásának egyik feltételeként az EU tehát megköveteli, hogy az EU szabványosító szervezeteinek legyen teljes jogú magyar tagja, a nemzeti szabványosító szervezet (MSZT).

Az európai szabványosító szervezetek (CEN, CENELEC, ETSI), a teljes jogú tagságot kilenc feltételhez kötik. Az eddigi gyakorlat szerint ezek teljesítése esetén már újabb szempontokat nem mérlegel egyik szervezet sem, hanem egy formai eljárás után befogadja a jelöltet teljes jogú tagként.

A kilenc feltétel közül, az európai szabványosító szervezetek auditorai szerint, az MSZT hét feltételt már maradéktalanul teljesített. Két feltétellel kapcsolatban azonban még számos intézkedés szükséges.

A szabványok szerzői jogi védelmével kapcsolatban, az auditorok megfelelőnek találták a szabványosításról szóló törvényben azt a rendelkezést, amely szerint a forgalmazás, illetve az azzal kapcsolatos minden jog az MSZT-t illeti meg. Kifogásolták azonban, hogy a szerzői jogról szóló törvény a szabványt kivonja a törvény hatálya alól. A két törvény között kell megteremteni a teljes összhangot az EU-auditorok szerint. Erre azonban a csatlakozásig sor kerül, mivel a 2147/1999. (VI. 23.) Korm. határozat a szabványosítás felgyorsításáról az 1. c) szakaszában 2001. június 15-i határidővel az igazságügyminiszter feladatává teszi ennek a kérdésnek a rendezését.

A másik feltétel teljesítése már lényegesen nagyobb feladatot, illetve terhet jelent, hiszen e szerint az európai szabványok 80%-át át kell venni magyar nemzeti szabványként az MSZT CEN és CENELEC-beli teljes tagságához. A CEN esetében jelenleg 44%, a CENELEC esetében 34% az átvett szabványok száma. A 80%-ot jó esetben 2000 végéig, legkésőbb 2001. június 30-ig kell produkálni. A feladatot nehezíti, hogy az európai szabványosító szervezetekben a jelenleg

létező mintegy 900 EU-szabványon túl 8000 új szabvány kiadását készítik elő.

A 80%-os teljesítés tehát hihetetlen nagy feladat, amelynek teljesítését az EU-ban elfogadott eredeti nyelvű adaptáció az ún. „jóváhagyó közleményes bevezetés” alkalmazásával lehet megvalósítani. Ez azt jelenti, hogy a magyar szabványrendszerben magyar nemzeti szabványként angol/német/francia nyelvű szabványok épülnek be. Ezek alkalmazása és értelmezése számos, még csak sejthető nehézséggel jár majd. Természetesen az idegen nyelvű bevezetés nem zárja ki, sőt kikényszeríti, hogy bizonyos területeken utólag elkészüljön ezeknek a szabványoknak, illetve egy részüknek a magyar nyelvű változata is.

Ezt a módszert alkalmazzák az EU-ban a nem angol, német vagy francia nyelvű országok, mivel a teljes jogú CEN/CENELEC/ETSI tagság megköveteli, hogy a nemzeti szabványosító szervezet minden európai szabványt hat hónapon belül vezessen be (nyilvánítson) nemzeti szabványnak. Az olasz, spanyol, portugál, belga szabványosító szervezetek ezt csak jóváhagyó közleményes bevezetéssel, illetve utólagos nemzeti nyelvű kiadással is csak nehezen tudják követni.

A kilenc feltétel teljesítése után, ha az MSZT teljes jogú tagja lesz az európai szabványosító szervezeteknek, még nagyobb feladat hárul a magyar szabványosításra. Köteles lesz ugyanis érdekeltsége szerint minden EU-szabvány kidolgozásban közreműködni (jelenleg 8000 szabványon dolgoznak), az üléseken részt venni, nemzeti állásfoglalást kialakítani és szavazni.

Ez a munka természetesen nem minden területen igényel azonos aktivitást. A Magyarország szempontjából érdektelen területeken (pl. tengeri hajózás, űrhajózás, repülőgépgyártás stb.) természetesen kisebb szakmai aktivitásra lesz szükség, mint a hazai ipar és kereskedelem elsődleges érdekeit érintő területeken.

Nagy gondossággal kell tehát a felvételünkig kiválasztani és felkészíteni azokat a nemzeti szabványosító műszaki bizottságokat, amelyek a magyar érdeket kell képviseljenek az európai szabványosításban.

Pónyai György
ügyvezető igazgató

Bútorszabványosításunk jelene és jövője

Az Európai Unióhoz való csatlakozás gondjai alól a bútorszabványosítás sem vonhatja ki magát. Ahhoz azonban, hogy ezeket a gondokat csökkenteni, vagy megfelelő terápiával orvosolni tudjuk, először is látnunk kell, hogy miből származnak azok.

A bútorszabványosítás szervezete

Mint ismeretes a szabványalkotás a műszaki bizottságokban folyik, amely műszaki bizottságok ún. munkabizottságokra tagozódnak (WG 1–7). Az EU-nak ezt a tagozódását az ISO/TC136 is átvette legutóbbi átszervezésekor, amikor albizottságait (SC) munkabizottságokká (WG) szervezte át.

A hazai bútorműszaki bizottság (MB510) nem követi ezt a szervezeti tagozódást, mivel ezt sem a végzendő szabványalkotási munka, sem tagjainak száma nem indokolja.

Miből áll ez a szabványalkotói munka jelenleg? Elsősorban a CEN által kiadott bútorszabványok átvételéből (fordítás, javaslatkészítés, honosítás) és csak elenyésző kis számban új hazai szabványok kidolgozásából.

A hazai és EU-szabványrendszer jellemzői

Ismert, hogy hazai bútorszabványaink egy jól átgondolt rendszert alkotnak, ami a 80-as években került kidolgozásra és 1989-ig fokozatos bevezetésre.

E szabványrendszert az alábbi prioritási sorrend jellemzi:

1. A termék funkciója (tárolás, munka, ülés, fekvés).
2. A termék használói (felnőtt, gyermek).
3. A termék használatának helye (lakás, közület).

Szabványrendszerünket az alábbi szabványfajták alkotják:

1. Termékszabványok.
2. Mérekszabványok.
3. Általános szabványok.
4. Vizsgálati szabványok.
5. Minőségi fokozatok szabványai.

Az EU a szabványalkotási munka prioritásának a bútor felhasználási területét tekinti, és csak ezt követően a többi szempontot.

Az ebből adódó gondok jól érzékeltethetők a meglévő és 2001-ig bevezetésre tervezett EN-szabványokon keresztül.

Termékszabványok

Funkció csoport	Használók köre	Meglévő		Tervezett EN
		MSZ	EN/ISO	
Szerények (tároló bútorok)	felnőtt	MSZ 8350	EN 1153 (ko) EN 1727 (lak)	EN 1153/AC
	gyermek	MSZ 8354		
Asztalok	felnőtt	MSZ 8351	EN 1023-2 (ir)	EN 581-1 (ke) pr EN 527-2 (ir) pr EN 581-3 (ke) pr EN 1729 (is) pr EN 1743-1 (ke) pr EN 1743-2 (ke) pr EN 12521 (lak) pr EN 13150 (lab) pr EN 1729 (is)
	gyermek	MSZ 8355		
Ülőbútorok	felnőtt	MSZ 8352		EN 581-1 (ke) pr EN 581-2 (ke) pr EN 1335-2 (ir) pr EN 1729 (is) pr EN 12520 (lak) pr EN 1729 (is)
	gyermek	MSZ 8355	ISO 9221-1	
Fekvőbútorok	felnőtt	MSZ 8353	EN 747-1 EN 1725	EN 1129-1
	gyermek	MSZ 8357	EN 716-1	EN 1130-1 pr EN 716-3 pr EN 12227-1

Hazai termékszabványaink egységes belső felépítést mutatnak. Követelményrendszerünkben pedig az ISO szabványosítás akkoriban korszerűnek tekintett és általunk ma is annak tartott több fokozatú minősítéshez igazodtak.

Az EU bútorszabványosítási munkája lényegében

akkor kezdődött, amikor mi a saját rendszerünket már kiépítettük.

Mi jellemzi ezeket az EN-szabványokat?

A legfontosabb jellemzőjük, hogy mindig egy konkrét problémát kívánnak megoldani annak minden szükséges részleteire kiterjedően.

Hazai termszabványok felépítése

Funkció Fejeztek címe	Szekrény	Asztal	Ülőbútor	Fekvőbútor
1. Fogalommeghatározások			MSZ 846	
2. Felületek besorolása	MSZ 9152		MSZ 9153	
3. Funkcionális méretek	MSZ 8420 MSZ 8424	MSZ 8425	MSZ 8421 MSZ 8422 MSZ 8426	MSZ 8423 MSZ 8427
4. Általános követelmények				
Anyag	4.1.			4.1.1.
Kivitel	4.2.			4.1.2.
Szerkezet	4.3			4.1.3.
Tartószerkezet				4.2.1.
Rugózat				4.2.2.
Párnázat				4.2.3.
Bevonat				4.2.4.
5. Minőségi követelmények				
Szilárdság, stabilitás	5.1.1.			5.1.1.
Rugalmasság	-			5.1.2.
Tartósság	5.1.2.			5.1.3.
Felületkezelt felületek	5.1.3.			5.1.4.
Élek	5.1.4.			5.1.5.
Kárpitos bevonatok	-			5.1.6.
Ígényesség	5.1.5.			5.1.7.
Minőségi osztály	5.2.			5.2.

A szabványok a termékeknek csak azon tulajdonságait szabályozzák, amelyek az élet-, az egészség-, a környezet- és a vagyonbiztonságot veszélyeztetik.

Hogyan jelenik meg ez egy konkrét szabványosítási feladatban.

Ez a rendszer nagyban emlékeztet az általunk sokat bírált KGST szabványosítási rendszerre.

Kétségtelen előnye, hogy a szabványosítási munka ezen a módon jóval hatékonyabban végezhető. Az egyes munkacsoportok egymástól függetlenül is dolgozhatnak.

Hátránya viszont, hogy a szabványállomány indokolatlan mértékű felduzzadását eredményezi, és gyakran az azonos tárgykörű szabványok tartalmilag is eltérőek (pl. ülőbútorok vizsgálata).

Hazai szempontból a legnagyobb gondot az jelenti, hogy ez a „rendszer” nem konform a mi rendszerünkkel, így az EN-szabványok honosításakor a hazai eltérő előírások hatálytalanítása nem vagy csak nagy kompromisszumok árán oldható meg és ez szabványrendszerünk elvesztésével jár.

A bútorszabványosítás jövő feladatai

Mi lehet tehát a megoldás?

A feladatokat stratégiailag és rövid távra egyaránt meg kell fogalmazni.

A legfontosabb feladatunk meglévő szabványrendszerünk értékeinek megmentése arra az időre, amikor az általunk választott szabványosítási metodikának az EU szabványosító szervezetében is megérnek feltételei.

Ehhez rövid távon az alábbiakat kellene elvégezni:

- jelenlegi szabványrendszerünk felülvizsgálatát,
- a kötelező hatályú szabványok indokoltságának ellenőrzését,
- Az EN-szabványokkal ütköző MSZ-ek szakmai szabványokká alakítását,
- a szakmai szabványosítási munka bázisának megteremtését.

Hosszabb távon az alábbi feladatok fogalmazhatók meg:

- teljes jogú tagság megszerzése a CEN/TC207 bútor műszaki bizottságban,
- több nyelven beszélő, szakmailag felkészült szakértő(k) delegálása a TC207 üléseire,
- a számunkra fontos munkabizottságokban (WG) a hazai aktív részvétel biztosítása.

Végül szólni kell még arról a szabványalkotási gyakorlatról, amit a 2147/1999. (VI. 23.) Korm. határozat megvalósítása eredményez. E határozat a szabványhonosítást hivatott felgyorsítani, mégpedig az MSZT körlevele értelmében jóváhagyó közleményes bevezetéssel. Ez a módszer azt a veszélyt hordozza magában, hogy fontos szabványaink csak angol nyelven lesznek elérhetők, szerencsés esetben magyar nyelvű előlappal.

Nem szükséges részletezni az ebből eredő gondokat és a gyorsaságért cserébe fizetendő árat.

A bútorszakma feladata, hogy ezt az új veszélyt elhárítsa és erre legjobb módszer az MB510 munkájában való aktív részvétel.

Dr. Szabó Miklós
igazgatóhelyettes

LIGNO NOVUM – WOOD TECH Asztalos-, faipari és erdészeti szakkiállítás Sopron, 1999. augusztus 25–28.

A **LIGNO NOVUM – WOOD TECH** szakkiállítás az elmúlt évek során rangot és tekintélyt vívott ki magának a szakemberek és üzletemberek körében egyaránt. Ezzel együtt Sopronnak, mint vásárvárosnak egyik nevezetes rendezvénye is, hiszen a fővárosban koncentrálódó nagy nemzetközi szakvásárok mellett ennek a jeles rendezvénynek ez a város ad otthont.

A **LIGNO NOVUM – WOOD TECH** igazi értékét az határozza meg, hogy olyan marketing-kommunikációs fórum, melyen együtt van a tudomány, az oktatás, az ipar és a kereskedelem. A programok szervezésében érdemi szerepet vállalt a Program Kiállításszervező Kft., a Faipari Tudományos Egyesület, az Országos Asztalos- és Faipari Szövetség és az Országos Erdészeti Egyesület. Kiemelést érdemel, hogy a szakmai kísérő rendezvényeknek a felsőfokú szakembereképzés helyi alma matere, a Soproni Egyetem ad

otthont, mely immár hagyományosan a szervező-előkészítő munkában is fontos szerepet tölt be.

A szakkiállítás katalógusa is jelzi, hogy idén ismét rangos mezőny mutatkozott be, a hazai és nemzetközi kiállítókból, a legkorszerűbb eljárásokat és eszközöket vonultatták fel ismét Sopronban.

Évente minden rendezvény után különböző szem-

pontok szerint elemzik a szervezők a kiállítás rendelkezésre álló adatait. A tények önmaguk helyett beszélnek. **1998-ban 169 standon** kiállító cégek **335 külföldi és 86 hazai** vállalkozást képviseltek. **1999-ben 183 standon 366 külföldi és 210 magyar** cég jelent meg. A kiállítók száma mintegy 20%-al nőtt. A kiállítók által elfoglalt nettó terület **6200 m²**, ebből

4500 m², felett **1700 m²**, szabadter. A 20%-os növekedést csak újabb területbővítéssel (komoly anyagi áldozattal) tudta a Program Kft. biztosítani.

Az adatok egyértelműen bizonyítják, hogy az asztalos-, faipari szakemberek számára a legnagyobb fórum minden évben a Sopronban megrendezésre kerülő **LIGNO NOVUM** asztalos- és faipari szakkiállítás.

A kiállítók egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek a kiállításon való megjelenésre és a bemutatott termékek, szolgáltatások színvonalára. A szakmai szervezetek folyamatos tevékenysége, a kiállításon való megjelenése az általuk szervezett konferenciák, előadások biztos szellemi háttérrel jelentenek a rendezvény számára.

Az erdőgazdálkodás és a faipar területén dolgozó szakemberek körében már nem csak Magyarországon, de határainkon túl is ismert a **WOOD TECH** fantázianév és a névhez csatolt helyszín, Sopron.

1999-ben hetedik alkalommal került megrendezésre a **WOOD TECH** erdészeti szakvásár, mely öt éven keresztül a **LIGNO NOVUM** szakkiállítás mellett olyan fejlődésnek indult, hogy ma már önálló rendezvényként jegyezhető.

A korábbi években az összevont rendezvény bebizonyította, hogy az erdészeti, faipari szakemberek (gyártók, kereskedők, felhasználók, oktatás és kutatás területén dolgozók) évenkénti összejövetelére szükség van és lesz az elkövetkezendő időben is.

LIGNO NOVUM – WOOD TECH 1999

Vásárdíjak

A Vásárdíj Bizottság a benyújtott pályázatok elbírálása, valamint a termékek megtekintése után az alábbi döntést hozta.

1. AKE Hungária Kft., Szombathely – Kézi éllezáró gépéért nyert vásárdíjat.

Az IMA HKA típusú kézi éllezárógép belső és külső ívek lezárására alkalmas, megmunkálható lapvastagság 28–50 mm, a felhordható élananyagvastagság 0,6–3,0 mm.

Hiánypótlóként oldja meg az íves munkalapok kis szériás lezárását. Asztali és kézi gépként is működtethető.

Mobilitásával lehetővé teszi a nagy méretű munkadarabok gyors és jó minőségű lezárását. Irodabútor-gyártóknak, konyhabútor-gyártóknak, egyedibútor-gyártóknak ideális, sokoldalúan kihasználható gép.

2. CSERCICS Kft., Torony – Fából készült konyhai kiegészítő családért kapta a díjat.

A fa kiegészítők évszázados múltra tekintenek vissza, ezek felelevenítése történik 1999-ben a kor igényeinek megfelelően. A bemutatott termékek minőségi és esztétikai szempontból nézve a nemzetközi igényeket is kielégítik.

3. FOREST Hungary Kft., Zalaegerszeg – Tömörfa ajtók és természetes faanyagból készített lapok előállításáért kapta az éllsmerő díjat.

4. OERTLI Magyarország Kft., Zalaszentgrót – Kombi ablakgyártó szerszámkészlet asztalos marógépre.

Kis asztalos műhelyek számára optimális ablakgyártó szerszám. Elősegíti a kedvező árú, jó minőségű termék előállítását, olyan műhelyekben, ahol nincs ablakgyártó gép és szerszám. Egyszerűen kezelhető, a maximális megmunkálási minőséget nyújtja. A termék kiemelkedően magas színvonalú. Az Oertli cég svájci gyárának terméke.

5. SCHACHERMAYER Kft., Biatorbágy – Korszerű konyhabútor vasalataiért.

A vasalatokra a korszerű beépítés, a könnyű kezelhetőség, a hosszú élettartam, megbízható működés a jellemző.

6. TECHNOTIP Kft., Szeged – TPF-1 tárcsás erdészeti talajelőkészítőért.

Alkalmas tuskózatlan területeken a mesterséges, vagy természetes erdőfelújítást megelőző talajelőkészítésre.

7. VALUM Szekszárd Kft., Szekszárd – Bútorfogantyúk és gombok szakszerű forgalmazásáért.

A bútorfogantyúk és gombok alapanyaga igen változatos, műanyagból, fémből, valamint fa-fém kombinációval készülnek. A fémből készült fogantyúk formai megjelenése a legújabb funkcionális divatirányzatot követik. A fautázatot, illetve a fa-fém kombinációjú termékek színazonosak a hazai forgalomban lévő bútorlapokkal. A széles formai és színskálán bemutatott termékek a hazai felhasználók szinte valamennyi rétegének választási lehetőségét kínálnak.

Különdíjak

1. Sopron város Önkormányzatának különdíja. ANEST Rt., Göd – a kilencéves magas színvonalú szakmai munkájáért.

2. AGRÁRMARKETING Centrum különdíja. ERDŐGÉP Kft., Kaposvár – többéves színvonalas erdészeti kiállításért.

3. Győr-Moson-Sopron megye Önkormányzatának különdíja. ASAMER-HORVÁTH Kft., Sopron – korszerű faipari szárítóíért és gépeiért.

4. Faipari Szakoktatás Fejlesztéséért különdíj. NEW-WIAT Kft., – BIESSE programozható központjáért.

A BIESSE ROVER 13-S, számítógép vezérlésű programozható komplex megmunkológép, amely minden

fajta fúró-maró feladat elvégzésére alkalmas. Sablonozás nélkül bármilyen szerszámmozgás megvalósítható. A kisiparos univerzális gépe, nagyüzemben speciális kiegészítő gép, oktatásban minden igényt kielégít. Mindezt bizonyítja az oktatásban működő 11 db gép is.

5. A Vásárdíj Bizottság különdíja. F.Á.S. Bt. Cselényi József – több évtizedes faipari gépgyártó tevékenységéért.

6. Győr-Moson-Sopron megye Kézműves Kamara különdíja. Borsod Bálint – színvonalas faipari gépgyártási tevékenységéért.

7. Program Kiállításszervező Kft. különdíja. CSI-BA Kft., Kőszeg – faipar különböző területeit képviselő cégek együttes kiállítási bemutatkozásának megszervezéséért és a színvonalas megjelenésért.

Gratulálunk a díjazottaknak!

DR. FÖLDESI JÁNOS

Ismét szomorú kötelezettségünknek teszünk eleget, amikor hírt adunk a faipar egyik kiváló szakemberének, kollégánknak, barátunknak hirtelen bekövetkezett haláláról.

Megint egy egész élet munkájára tett pontot az elkerülhetetlen vég.

Fájdalom, magas színvonalú, alapos és minden részletében is eredményeket adó szakmai munkáját, nemkülönben baráti, segítőkész, közvetlen emberi megnyilvánulásait, ezentúl nélkülözniük kell. János annyira a szakmában, a kollégákkal együtt élt, velük küzdötte végig a fa és bútortipar nagyüzemi kialakításának folyamatát a hatvanas és hetvenes években, a korszerű technikai eszközök egyre intenzívebb termelésbe állításának munkáit a nyolcvanas években, de még a rendszerváltást követő privatizációkhoz kapcsolódó beruházások megvalósítását is, hogy ösztönösen a mindennapok, a saját munkánk részesének, közvetlen kollégának tekintette mindenki, alkalmazotti státusától függetlenül.

Tudatunkban csak akkor vált érzékelhetővé szerepe, kezdeményező-készségének, tevékenységének haszna, amikor hirtelen nem volt többé.

Dr. Földesi János szakmai életútja nem csak a tevékenység, eredményes szakember képe, hanem példa arra is, hogy továbblépni, eredményeket elérni csak a folyamatos önképzéssel, a szaktudás fejlesztésével, a tevékenységi terület bővítésével lehet.

Szakmai tanulmányait 1950-ben kezdte, a régi újpesti Faipari Technikumban. Itt, kiváló elméleti és gyakorlati tanároktól kapta meg azt a tudást, ami abban az időben valóban szakemberré

avatta a végzeteket. 1955-ben érettségizett, kiváló eredménnyel.

Technikusként a Faipari Kutató Intézetnél helyezkedett el, ahol mintegy 15 éven át részese volt számos kutatási és gyakorlati fejlesztési feladat megoldásának. A kutatói évek alatt, 1960 és 1966 között, levelező szakon, Sopronban megszerezte az okleveles faipari mérnöki végzettséget és mint mérnök dolgozott tovább.

1970-ben átkerült a Bútoripari Fejlesztési Intézetbe, ahol elsősorban a bútortipar részére készültek termék, technológiai és beruházási tervek, kerültek kidolgozásra a minisztérium számára kutatási témák. A BIFI-ben, Földesi kolléga vezetői beosztásokban is bizonyította szakértelmét, emberi rátermettségét. A technológiai osztályt vezette. E közben is kötelességének tekintette saját szakmai tudásának fejlesztését, az igényeknek megfelelő továbbképzést.

1972 és 1974 között, szaktanulmányokat folytatva, megszerezte a munkavédelmi szakmérnöki oklevelet, majd 76-ban, sikeresen védve meg doktori disszertációját, doktori címet szerzett az Erdészeti és Faipari Egyetemen.

Szakismerteit az elmúlt tíz évben elsősorban a munkavédelem területén kamatoztatta. Ő szervezte és vezette a munkavédelmi vizsgálatok és minősítések végzését.

A szorosan vett szakmai munka mellett jelentős időt és energiát fordított a Faipari Tudományos Egyesületben, különböző tanfolyamok, szakmai rendezvények szervezésében jelentkező feladatok elvégzésére is.

Pozitív ember volt, aki a maga építőköveit elhelyezte a faipar jövőjét meghatározó alapok építésében.

Emléke és példája bennünk él tovább.

A Faipari Tudományos Egyesület 1999. augusztus 26-án Sopronban tartotta ünnepi közgyűlését

A közgyűlés megkezdése előtt a jelenlévők egy perces néma felállással adóztak a közelmúltban elhunyt **dr. Fáy Mihály, Kemény Zoltán, dr. Kövér Zoltán, Száraz Lajos** kollégák emlékének.

Horváth Tibor, az egyesület elnöke tájékoztatta a jelenlévőket az eltelt időszak munkájáról és a jövő feladatairól.

Ismét van standja az egyesületnek a Ligno Novumon. A Bútorszövetség támogatásával szakoktatási kiállításon mutatkoznak be oktatási intézményeink Sopronban.

A Faipari Tudományos Egyesület jövő évben lesz 50 éves, melyről ünnepi közgyűlés keretében emlékezik meg.

2000-ben tizedik alkalommal kerül megrendezésre a Ligno Novum. A kiállítással kapcsolatos protokoll feladatokat a FATE látja el.

A FAIPAR című szaklapnak eddig három száma jelent meg, a következő lapszám a BÜTORVILÁG kiállításra jelenik meg.

A jövő évben „Aktualitások a faiparban” című kihe-lyezett előadásorozatát tervez az egyesület, melyen elismert szakemberek tartanak előadást.

Immár hagyományos Faanyagvédelmi konferencia és a kárpitós továbbképző tanfolyam jövőre ismét megrendezésre kerül.

Dr. Molnár Sándor, a Faipari Tudományos Alapítvány kuratóriumának elnöke tájékoztatta a jelenlévőket az Alapítvány munkájáról. Az Alapítvány új titkára Németh Róbert tanársegéd.

A FATA a jövőben nem folytat vállalkozási tevékenységet. „Fakereskedelmi ismeretek” és „Faipari kézikönyv” kiadását tervezi. A könyvek értékesítését a FAGOSZ vette át.

Csehi István, a Faipari Egyetemi Kutatásért Alapítvány kuratóriumának elnöke elmondta, hogy az Alapítvány két éve működik. Évente mintegy 500 E Ft támogatást nyújt. A pénzügyi alapok növekedése megállt. Mindent megtesznek, hogy a támogatások ne szűnjenek meg. Közhasznú társaságként kívánnak működni, így megteremthetők a kedvező adózás feltételei.

Lele Dezső tájékoztatta a jelenlévőket, hogy az egyesület Budapesti Szervezete a FATE 50 éves jubileumára kiadványt készít a meglévő dokumentumok alapján. Kérte a területi szervezetek képviselőit, hogy gyűjtsék össze anyagaikat és juttassák el a szerkesztőkhöz.

A közgyűlés a kitüntetések átadásával zárult.

A Faipari Tudományos Egyesület országos elnöksége 1999. augusztus 25-én tartotta kihelyezett ülését Sopronban.

Egyesületünk ismét megrendezte Sopronban augusztus 25-én a hagyományos faiparos bált a Hotel Maróni éttermében, mintegy 120 fő részvételével. Tombolatárgyakat felajánló cégeknek ezúton is köszönetet mondunk: **Balaton Bútor Rt., Bau-Möbel Rt., Csurgoi Faipari Kft., DE TE Kft., JUGO-BÜTOR Kft., Lőrinci Textil Kft., NEW-WIAT Kft., ZATIK Kft.**

A Faipari Tudományos Egyesületnek ebben az évben is volt standja a kiállításon, ahol bemutatkozott Észak-Magyarország faipara és Veszprém megye bútorigara. A stand berendezéséhez a bútorkat a Bau-Möbel Rt. és a VERFA biztosította, melyért ezúton is köszönetet mondunk.

Tanévnyitó a Soproni Egyetemen

A Sopronban immár hagyományossá váló Ligno Novum faipari kiállítás és vásár (augusztus hó 25–28.) után két héttel, a tágas városi sportcsarnokban került sor a 192–193. tanévet megnyitó nyilvános egyetemi tanácsülésre.

Az ünnepélyes évnyitóval, dr. habil Koloszár József rektor megnyitó szavaiból kitűnően, a Soproni Egyetem önálló intézménykénti korszaka lezárult. Már előrehaladott állapotban van a mosonmagyaróvári Pannon Agrártudományi karral, a győri Apáczai Csere János Tanárképző Pedagógiai Főiskolával, a Benedek Elek Soproni Óvónőképzővel egységes felsőoktatási szervezetként, Nyugat-Magyarországi Egyetem néven, 2001. január 1-jétől az új egyetem létrehozása. A most induló tanév, az átmeneti időszak, mivel Sopronban marad az új szervezet központja, nehéz és sokrétű feladatot jelent a már megszokottakon túlmenően. A karok önállósága nem csak oktatási, hanem gazdasági értelemben is meg növekszik, s így az intézményi összhang megteremtése a korábbi időszaknál nagyobb figyelmet követel.

A tanévnyitón részt vett Sopron város polgármestere, az Oktatási Minisztérium, az FVM Erdészeti Hivatala képviselője mellett a mosonmagyaróvári dékán, a győri főiskola főigazgató-helyettese, az óvónőképző főigazgatója is.

A rektori évnyitó előadás érintette az elmúlt tanév eredményeit. A változások érzékeltetésére a hallgatói létszám alakulását említette. 10 éve még az erdészeti- és fás karokon alig volt 700 fős a hallgatói létszám. A jelenlegi tanév beiskolázási létszáma:

	1. évf. (fő)	Összesen (fő)
a) az erdőmérnöki karon:	270	696
– okl. erdőmérnök	85	270
– okl. környezetmérnök	51	140
– vadgazda mérnök	55	180
– okl. környezetmérnök (távokt.)	24	24
– vadgazda mérnök (távokt.)	47	47
– doktorandusz	8	35
b) a faipari mérnöki karon:	258	730
– okl. faipari mérnök	78	230
– okl. papíripari mérnök	15	35
– okl. művészeti	27	98
– faipari mérnöki	58	135
– faipari mérnök (távokt.)	12	12

	1. évf. (fő)	Összesen (fő)
– okl. könnyűipari mérn. (kieg.)	–	19
– okl. faip. mérnöki (kieg.)	–	3
– műszaki szakoktató	60	168
– doktorandusz	8	30
c) kari jogú közgazdasági intézetben:	378	1184
– gazdálkodási	125	566
– gazdálkodási (levelező)	98	373
– gazdálkodási (kiegészítő)	155	245

A közölt számadatok tanúsága szerint a három karon (ill. egy kar-jellegű még) beiskolázott 1. éves hallgatók létszáma összesen 906 fő. Az összes hallgatói létszám pedig 2610 fő. Könnyű megérteni, hogy ha a 8 karú integrált szervezet hallgatói létszámát kell figyelembe venni, úgy az itt feltüntetett létszám az 5000 fő közelében lesz található.

A hallgatói létszámnak, a szakok gazdagodásának ez a rendkívül gyors növekedése – eddig még kevesebb szó esett róla – szükségessé teszi a fejlesztéseket, anyagi források előteremtése révén.

A tanévnyitó keretében jelentős helyet foglalt el a kiténtések átadása.

Az Egyetem hc. (tiszteletbeli doktor) címet adományozott dr. Boronkai László, a Faipari Kar dékánja előterjesztésével a kar nyugállományú professzorának, dr. Rónai Ferencnek. Az Erdőmérnöki Kar dr. Szotfried István ny. egyetemi tanár részesült hasonló kiténtetésben.

Az 50, 60, 65 és 70 éve végzettek között első ízben került sor rubin diploma adományozására Vendel Ferenc (1906) okl. erdőmérnöknek, vas diplomát dr.hc.dr. Magyar János gyémántokleveles professzorunk (1911) és Szabolcs József (1910) vehettek kézhez. Gyémánt oklevelet három fő kapott. Arany oklevél kiténtetésben 49 fő részesült, közöttük mintegy 20%-ra tehető azoknak a száma, akiket munkájuk a hazai faiparhoz kötött.

A népes hallgatóság örömmel nyugtázta három fő, közöttük Schöberl Miklós adjunktus a Faipari Kar Lemezipari tanszékének dolgozója, doktorra fogadási kérelmének előterjesztését. Megtapsolták a frissen végzett mérnökök, többeknek pénzbeli jutalmazását és az egykori hallgatók közül többek szponzori pénzfelajánlását, kiváló eredménnyel tanuló fiataloknak.

Dr. Somkuti Elemér

Új tudományos és gyakorlati eredmények a faiparban

Ez évben is számos színvonalas szakmai program között tallózhatott az érdeklődő a Ligno Novum és Wood Tech kiállítás és szaktávjár idején.

Aki az új kutatási és gyakorlati ismeretek iránt érdeklődött, minden bizonnyal nem csalódott, hiszen széles témakört felölelő előadássorozatot hallgathatott meg – a Faipari Tudományos Egyesület szervezésében – a Soproni Egyetem felolvasó ülésén.

Annak ellenére, hogy a párhuzamosan megrendezett események, konferenciák között kellett a látogatóknak programot választani, a kisebb létszámú közönség megelégedésének adott hangot a színvonal, a választott témák aktualitásának elismerése mellett.

Áttekintést nyerhettünk a hajlított bútorgyártásának történeti fejlődésén keresztül a 19. és 20. század gyártási technológiáiról, napjaink bútorgyártásának helyzetéről. A téma a nem szakember számára is színes, érdekes élményt nyújtott.

Nagyon érdekes, egyelőre nálunk még egyedülálló ipari megoldással ismerkedhettünk meg a por- és forgács-elszívó rendszerek illetve leválasztók megoldásával foglalkozó előadásban, a Sopron Bútor Kft. mint referenciaüzem bemutatásával.

Napjaink nagy kérdése, hogy milyen sikertényezők illetve buktatók játszanak szerepet a hazai faipar különböző szférájában, figyelemmel a közeli EU-csatlakozás követelményeire. Ezzel a kérdéskörrel kapcsolatos trendek megfogalmazására vállalkozott a téma előadója. Igen nagy érdeklődésre tart méltán számot a hazai fenyőellátottság, a rendelkezésre álló síkvidéki fenyő alapanyag-hasznosításának kérdése. Hosszabb kutatási feladatról számolt be a kutatói team. Az alapanyag szöveti, fizikai, mechanikai sajátosságainak részletezése mellett rámutattak a hegyvidéki, értékesebb fenyőktől való lényeges eltérésekre, az eltérésekből adódó eltérő felhasználási lehetőségekre. Konkrét javaslatként fogalmazták meg a faházépítés lehetőségét, ezen a téren kifejlesztett szerkezeti megoldások ismertetése adta az előadás magját. A bemutatott felvételek a témát szemléletessé tették.

Korunk égetően fontos kérdése a környezetünk védelme. Fokozottan jelentkezik olyan területeken, ahol a technológia vegyszerek használatát teszi szükségessé. A faanyagvédelem klasszikusan ilyen kategória volt ez ideig, azonban az új kutatási eredmények merőben új alapokra kívánják helyezni, nem is sikertelenül. Ez az alap az ún. „biológiai védelem”, amely elsősorban szemléletváltást követel meg a szakemberektől. A módszer több tudományterület szoros összefogását igényli, még sok feladatot ad eredményes bevezetéséig.

Főként a faanyagtudományok területén tevékenykedő kutatók számára volt érdekes a természetes faanyag tönkremeneteli kritériumok által meghatározott szilárdsági felületének általános jellemzőiről tartott magas színvonalú, főként elméleti kérdéseket boncolgató előadás. A cél annak összefoglalása volt, hogy a feszültségi és alakváltozási állapotot összekapcsoló anyag törvények milyen felületeket definiálnak és ezekből milyen következtetések származtathatók.

A forgácsanyagokban lezajló belső morfológiai változások jellemzése újszerű megfogalmazása annak a kérdésnek, vajon miért tér el a különböző fafajoknál a forgácslap előállításához szükséges forgácsmennyiség. Azt tudtuk eddig is hogy nem egyforma, de hogy miért van ez így azt a belső morfológiai változások számszerűsítésével most először sikerült indokolni és a TPH háromszögben végzett szerkesztések segítségével állapotábrákkal kifejezni. A szakemberek számára nagyon érdekes volt ez a megközelítés.

A vezetékoszlopok telítése már régen kidolgozott és jól bevált technológia szerint történik. Nem tisztázott elméletileg azonban, hogy a telítéskor jellemző induló nedvességtartalom a telítés eredményét mennyiben befolyásolja. A kutatási feladat és eredménye ismertetésével az előadó jól szemléltette a telítés előtti tárolás idejének, az évszaknak a befolyását, a vízmozgás módszerének megtervezését, az elért eredményekből lesűrhető tapasztalatokat.

A bükk álgesztésének kérdése égető technológiai és gazdaságossági kérdés napjainkban, amikor a bükk alapanyag iránti igény a korábbinak többszöröse, a bükk fűrészáru ára a jó minőségű kocsánytalan tölgy árának közelében mozog. Sajnos az álgesztés területi aránya az elmúlt évtizedekben fokozódott, alig van méretes, idősebb ún. fehér, álgesztmentes rönkanyag. Ugyanakkor a rendelkezésre álló alapanyag hasznosítását meg kell oldani, ehhez tisztában kell, hogy legyünk az álgesztés és gesztmentes szöveti részek eltérő fizikai és mechanikai jellemzőivel. E kérdéskör tisztázásához néhány anatómiai és fizikai jellemző vizsgálatával, a különböző elszíneződést mutató gesztrészek összehasonlításával, gyakorlati kérdésekkel foglalkozott az előadó.

A vadkárosítás hatása az erdészeti és faipari szakemberek számára sajnos nem ismeretlen fogalom. A szarvas-hántás, vad okozta egyéb sebzések, károsítások hegyszövet illetve szövethiány kialakulásához vezetnek a még élő, lábon álló törzseken. A sebzés másik káros következménye a sérült helyen kialakuló ún. „fertőzési kapu”, ahol a gomba és rovarkárosítók is tá-

madhatnak. Az ilyen sebzés következtében a faanyag szövete rendkívül inhomogénné fejlődik, ez sok gondot okoz a fafeldolgozó szakembereknek. A sebzési reakciók elméleti tisztázása mellett az előadó a szöveti szerkezet elváltozásait számszerűsítve is bemutatta.

A Soproni Egyetem informatikai központja az elmúlt

időszakban nagyarányú korszerűsítésen, technikai fejlesztésen ment keresztül. A kialakuló – oktatást és kutatást egyaránt kiszolgáló – szervezeti egység bemutatásával érdekes előadást hallhattak a résztvevők.

Dr. Varga Ferencné dr.
egyetemi docens

Az 1949-ben alapított Faipari Kutató Intézet idén 50 éves. A bevezető mondatból hiányzik az, hogy az Intézet idén ünnepli fennállásának 50. évfordulóját, ami azért maradt ki, mert ünneplésre nincs ok. A Faipari Kutató Intézet ugyanis felszámolás alatt áll és feltehetően az 50. évforduló egyben a megszűnés időpontja is lesz.

Amennyiben nem ünneplünk, úgy csábító a lehetőség, hogy nekrológot írjunk, amelyben udvariasan méltatjuk a FKI érdemeit, nagyvonalúan elhallgatjuk működési hibáit és amilyen gyorsan lehet, elfeledkezünk róla.

Szándékom szerint a jelen tudományos ülészak keretében nem ünneplem a FKI-t, nem fogok nosztalgizálni, célok egy időszak fahasznosítási – faipari kutatástörténeti – elemzése, természetesen a FKI szerepéből történő megközelítéssel, és ha lehetséges, tanulságok levonása, hasznosítási lehetőségek megfogalmazása.

Az a megállapítás, hogy a fatudomány az erdészeti tudományból származtatható, úgy vélem, hogy általánosan elfogadott mind az erdész, mind a faipari szakemberek részéről. A származtatás egyben azt jelenti, hogy egy viszonylag fiatal, de mindenképpen új tudományágról van szó, amely, bár a mai napig összetett módon kapcsolódik az erdészeti tudományhoz, mégiscsak önállónak tekinthető.

A második világháborút követően Európa-szerte fokozódott az igény a fatudomány (faipari tudomány) művelése irányába. Nyugat-Európában ez a szerves fejlődés – az erdészeti tudománytól való korlátozott különválás – következménye volt, amelynek intézményesítési eredményeként jött létre pl. a Német Szövetségi Köztársaságban 1946-ban a braunschweigi faipari kutatási szervezet, ismertebb nevén a későbbi Wilhelm Klaudivitz Intézet. Ausztriában 1953-ban történt meg a bécsi fakutató intézet (Holzforschungsinstitut, Wien) alapítása.

A Szovjetunióban, ill. a szovjet érdekeltségi szférában a jogilag is független fakutató intézetek életre hívásának a fentiekben tárgyalt okok mellett további nyomós oka is volt. Nevezetesen az, hogy a nyugattól hermetikusan lezárt kommunista világrendszer önmaga volt kénytelen kutatni, ill. *akarta* kutatni valamennyi tudományterületet és tudományágot. Ennek a koncepciónak a jegyében alakult meg pl. Csehszlovákiában az Állami Faipari Kutató Intézet (1947 Pozsony), az NDK-ban a Faipari Kutató (Dresden, 1952) és Magyarországon és Faipari Kutató Intézet jogelődje, a Faanyagvizsgáló és Fagazdasági Intézet (Budapest, 1949). Az ún. „békétáborban” a fakutató intézetek

megalakulása jellemzően szintén erre az időszakra esik.

A fakutatási tevékenység lehetőségeit tekintve Magyarországon a FKI kezdetben egyedülállóan kedvező helyzetben volt, hiszen:

- számára is érvényes volt, hogy „mindent nekünk kell kutatnunk”, a kutatómunka nyugati eredményeinek adaptációja bűnös cselekvés volt,
- a valós konkurenciát is jelentő faipari mérnökképzés az Erdőmérnöki Főiskolán csak 1957-ben indult meg,
- a kutatási források hozzárendelése a feladatokhoz, parancsszóra, pontosan kiadagoltan, de mindig rendelkezésre állt.

Ezen privilegizált időszak 1949-től 1960-ig tartott, és eredményeit tekintve a FKI **hőskorának** volt tekinthető. (Az eredményekről majd később!)

A FKI fél évszázados fennállásának második jellemző időszaka mintegy 20 évet ölel fel, ezt az időszakot én önkényesen a **konzolidált időszaknak** jelölöm. kb. az 1960 és 1980 közötti éveket jelenti.

A konzolidált időszak pozitív, az intézeti létre és a kutatási tevékenységre kedvezően ható tényezői a következők voltak:

- a hazai kutatási eredmények még mindig preferenciát élveztek a külföldről (nyugatról) átvett eredményekkel szemben,
- a KGST kiépítése egy torz, de működő feladatmegosztási lehetőséget jelentett a „békétábor” fakutató szervezetei számára,
- a kvalifikált kutatói gárda és szakszemélyzet a felsőfokú és középfokú faipari képzés révén megtörténhetett,
- a kutatási pénzforrások címzettje a FKI volt, így helyzeti előnybe kerülhetett a kvázi-rivális Erdészeti és Faipari Egyetemen szemben.

A konzolidált időszak negatív tényezői véleményem szerint a következők:

- a nemzetközi (európai) fakutatás fő irányától részben politikai, részben felkészültségbeli (nyelvtudás!) okokból való elzártság és elmaradás fokozódott,
- nem volt valós versenyhelyzet az EFE-vel,
- a kutatási szabadság minimuma sem valósulhatott meg, a kutatási irányokról és témákról minisztériumi és KGST szinten születtek a döntések,
- a rendelkezésre álló pénzügyi források kényelmesen fedezték az intézeti működést, de fejlesztésre nem voltak elégségesek.

A pozitív és negatív hatások – mint működési kör-

* A Faipari Tudományos Egyesület 1999. augusztus 26-án megtartott konferenciájának plenáris előadása.

nyezet – eredőjeként jelentős, legtöbb esetben már a hazai igényeknek megfelelő fakutatási eredmények születtek. Ezekről is később.

A fakutatásra vonatkozóan konszolidált időszak utolsó éveiben (a 70-es évek végén, a 80-as évek elején) a magyar gazdaságban egyre inkább a piacosság erősödő lehetőségei jelentek meg, illetve, ha korlátozottan is de már működtek.

Míg a „testvéri” országokban a központi utasításos rendszer kikezdehetetlennek tűnt, és ebből adódóan a kutatási irányok eldöntése is állami aktusként jött létre, addig Magyarországon a gazdálkodási filozófia változása rányomta a bélyegét a tudományos életre, és ezen belül főként a kutatóintézetek működtetésére. Egyre hangsúlyozottabban fogalmazódott meg az elvárás, hogy olyan K+F tevékenység szükséges, amely közvetlen gazdasági hasznot hoz. Ez pénzügyi, finanszírozási szempontból azt jelentette, hogy a fenntartó állam (a minisztérium) a kutatásoknak csak azon részét finanszírozta, amelyek „állami feladatoknak” voltak minősíthetők, az alkalmazott kutatások jelentős részét és a fejlesztő kutatások egészének finanszírozását az állami vállalatoknak kellett volna végezniük.

Szakterületünkönél maradván, erre a fagazdasági, faipari vállalatok és a kutatóhelyek sem voltak felkészülve (felkészítve)! A vállalatok részéről hiányzott a korrekt és igazából fontos feladatmegfogalmazás, a FKI helyzetfelmérése pedig az volt, hogy minden csoda 3 napig tart és kudarc esetén újra működni fognak az állam (minisztérium) fenntartó reflexei és „megrendelik” a tudományt, a fakutatást. Nem így történt. Az állam ezúttal komolyan gondolta a szereposztást. (Természetesen nagy szerepe volt ebben az általános gazdasági helyzetnek, az általánossá váló forráshiánynak is.)

Jelentősen rontotta a FKI pozícióját az is, hogy bár a kutatási témákban korrekt és eredményes együttműködő volt a másik jelentős kutatóhellyel, az Erdészeti és Faipari Egyetemmel, de eredményes stratégiai szövetséget nem sikerült a fakutatásra vonatkozóan kialakítani.

A lassú, de érezhető leépülés időszaka megkezdődött. Még születtek látványos kutatási eredmények, de az új témák előkészítése elmaradt, a jövőre való felkészülés gyakorlatilag megszűnt.

A politikai és gazdasági rendszerváltás hazánk és a volt szocialista országok számára elkerülhetetlen volt. A rendszerváltás nélkül nemzeti, állami fennmaradásunk is veszélyeztetett lett volna. A gazdasági rendszerváltás hatásai azonban egy kisebb vesztes háború hatásaival értek fel! A nemzetgazdaságot általánosan érintő, de az agráriumot, ezen belül az erdészetet és a fagazdaságot sújtó leépülés, a továbbfeldolgozó faipar válsága szétzilálta a teljes hazai kutatóhálózatot.

Míg Magyarországon a K+F ráfordítások aránya a GDP-hez viszonyítottan 1990-ben még 1,51%-ot jelentett (ez a faiparban csak 0,54% volt), addig 1997-ben a K+F ráfordítások aránya a GDP-hez viszonyítottan 0,74%-ra esett vissza (ez a faiparban 0,11% volt). A gazdasági környezet változásának jellemzésére azt hiszem nem kell külön kommentár!

A jelent és a jövőt egyaránt eldöntő gazdasági rendszerváltás – a sorsdöntő hatásokon túlmenően – azt is jelentette, hogy a mintegy 50 évig működő kutatási

struktúra, ezen belül a fahasznosítási, fakutatási intézményhálózat is megváltozik. Az eltelt időszak tapasztalatai és a történések, a prognózisok elemzése azt mutatják, hogy lassan felszámolásra kerül az önálló iparági (minisztériumi) kutatóhálózat, teret vesz az akadémiai kutatóhálózat és perspektívát nyer az egyetemi kutatás.

A nagyobb súlyú szakági kutatóintézetek, így a jelentősebb agrárkutató intézetek még ideig-óráig működhetnek, de a kirajzolódó tendencia kétségkívül folytatódik.

A Faipari Kutató Intézetnél maradván – saját, jól fel fogott érdekétől vezérelten – ezen helyzetfelmérés már a 80-as évek végétől, a 90-es évek elejétől megtörtént. A megfogalmazható kitérési pont az volt, hogy a FKI a Soproni Egyetem Faipari karának intézeteként működjen tovább úgy, hogy a közcélú kutatási forrásokat a minisztériumok (állam) biztosítják. A Soproni Egyetem és a FKI közötti egyetértés dékáni és rektori véleményekben, nyilatkozatokban is megnyilvánult, az elképzelés azonban nem nyert sikert az FM-ben. Néhány év vegetálás, anyagi és szellemi leépülés után a Faipari Kutató Intézet 1997-től felszámolás alatt áll...

A FKI működésének történeti áttekintéséhez ill. értékeléséhez elengedhetetlen a működési időszak munkájának értékelése. Az intézet kutatói tevékenységét egy-egy jellemző időszakra bontottan a következőkben tudom csoportosítani. (Itt is szeretném hangsúlyozni, hogy egy általam kialakított, önkényes csoportosításról, kiemelésről van szó, amely nem helyettesíthet egy, a későbbiekben elvégzendő részletes és elfogulatlan elemzést!)

1945–60-ig terjedő időszakban a hazai faipari kutatások fő irányát a fafeldolgozó-famegmunkáló nagyüzemek megteremtésével, ezen belül is a fűrésziparral és a hazai agglomerált lap- és lemezgyártás létrehozásával kapcsolatos kutatómunka jelentette.

Jellemző kutatási tevékenység volt erre az időszakra nézve pl. a fenyő és kemény-lombos fűrészipari feldolgozási technológiák kialakítása, az anyagkihozatal befolyásoló tényezők vizsgálata, a tipikus pengebeosztások rögzítése, a nagyüzemi furnér és rétegelt-lemez-gyártás technológizálása, az első kísérleti faforgács és farostlemez-üzemek létrehozása, üzemi kísérlet megvézése.

1960–70-es évek között az agglomerált lapgyártással összefüggő kutatások mellett már súlyponti helyet kapott a komplex fahasznosítással összefüggő kutatómunka, jelentős feladat volt a modern bútort- és épület-asztalosipari vállalatok kialakításával kapcsolatos gyártás- és gyártmányfejlesztés. A fahasznosítással kapcsolatosan megkezdődtek a fafaj-specifikus kutatások (cser, nyár), jelentős szerepet kapott a fahasznosítás ökonómiai jellegű kutatása. Új kötő- és ragasztóanyagok kerültek kifejlesztésre, erőteljesen fejlődött a faanyagvédelemmel kapcsolatos kutatómunka.

Az 1970–80-as évek fő jellemzője a fahasznosítással összefüggő alapkutatások – anyagkutatás, fafizikai, fakémiai kutatások – elmélyült művelése volt, különösen az Erdészeti és Faipari Egyetem tanszéki kutatásainak bekapcsolása révén.

Az időszak aktuális kutatási területei, a hazai fűrészipari rekonstrukcióval, a fenyőhelyettesítéssel, a fa

modifikálásával és védelmével kapcsolatos kutatások mellett a rétegelt-ragasztott szerkezetek (tartók, talpfa, lemezek stb.) kialakítására irányuló kutató munka érdemel kiemelés.

Az 1990–96-os években a fakutatás fő irányának meghatározásában már domináns szerepe volt az Erdészeti és Faipari Egyetemnek. Fő jellemzőként megállapítható, hogy a faipari kutatóhelyeken nem folyt egymástól markánsan elkülönülő munkavégzés. Az EFE az alap kutatásokon túlmenően foglalkozott alkalmazott és részben fejlesztő kutatásokkal is, a FKI kisebb mértékben művelt alap kutatások mellett alkalmazott és fejlesztő kutatásokat végzett. Ekkor a főbb témák a következők voltak: új lap- és lemezipari termékek hazai alapanyagbázison történő kifejlesztése (MDF, gipszkötéssű lapok, LVL lemezek stb.). A fa kémiai feldolgozásával összefüggésben erőteljes hangsúlyt kap a hazai fabázisú cellulózipari rostos félkész termékek előállításának kutatása.

A bútór- és épületasztalos iparban jellemző a rétegelt-ragasztott szerkezetek kifejlesztése és gyártásának technológiálása.

Hangsúlyt kapnak a környezetvédelemmel kapcsolatos kutatások, pl. a formaldehid emisszió problémáikája.

A korszak egyik fontos kutatási területe a károsított faanyagok (tölgy) hasznosítására irányuló közös erdészeti-faipari kutatás.

1997-ben az érdemleges kutatási tevékenység a FKI-ban megszűnt. Az állami tulajdonos szerepét betöltő Földművelésügyi Minisztérium felelős döntéshozói azon az állásponton voltak, hogy a FKI tevékenységére nincs szükség. Megindították a felszámolási eljárást.

A fakutatási tevékenység egyetemlegességét vizsgálva – a FKI kutatási tevékenységének elemzésén keresztül – egy figyelemre méltó jelenséget észlelhetünk.

Az 1949-es alapítástól kezdődően kb. az 1960-as évek elejéig a FKI a fahasznosítási szakterületen egyetemlegesen végzett kutató munkát. Az Erdészeti és Faipari Egyetem, pontosabban a Faipari Mérnöki Kar kialakulásával az egyetemlegesség megszűnt és a Bútoripari Fejlesztő Intézet 1960-ban történt létrehozásával további kutatási szakterületek estek ki az intézeti profilból.

A kutatási tevékenység parciálódása 1996–97-ben megszűnt és egy ellentétes irányú folyamat indult meg: a fakutatási tevékenység koncentrálódása.

A Bútoripari Fejlesztő Intézet kutatási tevékenysége gyakorlatilag megszűnt, a FKI felszámolás alatt áll, azaz a fakutatási területen *egyetlen érdemi kutatóhely maradt, a Soproni Egyetem*. Ez óriási lehetőséget és egyben óriási felelősséget is jelent a fakutatás jövőjét illetően.

Ígéretem szerint nem mondtam sem ünneplő beszédet, sem nekrológot. A FKI alapításának 50. évfordulója kapcsán azt a szerepet kíséreltem meg elemezni, amelyet a FKI az egyetemleges magyar fakutatásban fél évszázadon keresztül betöltött, illetve azzal a jövőképpel próbáltam meg foglalkozni, amely a FKI megszűnésével felvázolható. Egyéni értékelésem szerint a FKI jól betöltötte a rá kirótt szerepet, kutatói és munkatársai hozzájárultak a fatudomány fejlesztéséhez.

Amennyiben mégis részrehajlónak ítélik előadásomat, úgy vegyék figyelembe, hogy két alkalommal, összesen hat évig voltam a FKI igazgatója.

Dr. Németh József

Ipari formatervezési nívódíj

Az idén huszadik alkalommal hirdettek pályázatot az Ipari Formatervezési Nívódíj elnyerésére. A gazdasági miniszter és az OMFB elnöke által kiírt pályázatra több mint 100 pályamű érkezett be, amelyek közül a neves szakemberekből álló nemzetközi bírálóbizottság választotta ki a legjobbakat.

A pályázaton a kilenc nívódíj, valamint az OMFB, az IFET, a Magyar Minőség Társaság, a Magyar Szabadalmi Hivatal (ez utóbbi két terméket is díjazott) és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma különdíja mellett az utóbbi években már egy miniszterelnöki oklevél is gazdára talál, demonstrálva a design hazai elismerését.

A szakma szempontjából nagy jelentőségű jubileum jó alkalmat kínál a visszapillantásra és az előretekintésre egyaránt. Magyarország ígéretes fejlődés előtt áll, és – úgy tűnik – esélyes arra, hogy belátható időn belül integráns része legyen a fejlett európai régióknak. A versenyben való helytálláshoz a design alkalmazása nélkülözhetetlen, mert olyan szellemi plusz, amely hozzáadott értéket termel. Hogy a gyakorlatban való alkalmazása ma még elmarad a kívánatostól, annak több oka van, annak ellenére, hogy ha-

zánkban az ipari formatervezésnek voltak hagyományai és híres műhelyek működtek. A két világháború között nemcsak műszaki újonságok, hanem komoly formatervezési eredmények is születtek, például a Goldbergnél, a Zsolnainál, a Ganznál, hogy csak néhányat említsünk.

Hogyan lehetne segíteni a piacra belépő új kis- és középvállalkozók helyzetén? „Hasonlóan, mint a fejlett ipari országokban – véli Pohárnok Mihály a Design Center vezetője – állami- vagy alapítványi támogatással lehetne helyzetbe hozni őket”. A kormányzat is gondolt erre. A Gazdasági Minisztériumban elkészült és az Országgyűlés elé került a kis- és középvállalkozások fejlesztési stratégiája. A tárca a jövő évi költségvetés tervezete szerint 22%-al többet fordíthat erre a célra, mint az idén.

A nívódíjak és az elismerések átadására 1999. szeptember 14-én a BNV-n került sor.

Ipari Formatervezési Nívódíj-ban részesült többek között: Prix 01. kisszekrényrendszer. Gyártó: **Visegrádi Faipari Kft.** Tervező: **Karajz Zsolt.**

Miniszteri Dicséret-ben (gazdasági) részesült: Fanny garnitúra. Gyártó: **Balaton Bútorgyár Rt.** Tervező: **Horváth Gyula.**

Elismerő Oklevél-ben részesült **Demeter Tamás** a DEMKO Feder Kft. tulajdonos igazgatója.

Az elismerésekhez szerkesztőségünk nevében gratulálunk.

(BÉ)

Magasabb szinten a NEW-WIAT Kft.

Az 1999 év, a szakmai berkekben jól ismert NEW-WIAT faipari gépforgalmazó életében, több szempontból is változást, magasabb szintre lépést hozott.

A cég, az 1998. évi jó eredményekre építve, megerősítette kapcsolatait mind külföldi partnerei, mind a belföldi vevők körében.

Továbbfejlesztette és erősítette azokat a piaci szegmenseket és ezzel összefüggésben belső tevékenységét, melyek az ún. komplex beruházások terén kínálnak lehetőségeket.

Kialakított egy sor olyan gépkínálati csomagot, melyek új műszaki és ár lehetőségeket adnak például a kisiparosoknak, kisvállalkozóknak.

Súlyponti helyre tette a közvetlen vevőkapcsolat kérdését, a teljes körű és közvetlen műszaki tájékoztatás feladatát.

Fejleszti a kereskedelmi propaganda és a műszaki szerviz tevékenységét.

Már hagyománynak számít, hogy a NEW-WIAT közvetlenül és kezdeményezőként vesz részt a Bútorszövetség és a szakoktatási programokban.

A szakmai vonatkozású kérdéseken túl, a cég működési feltételeit, belső életét érintő területeken is igaz a „magasabb szintre” lépés. Ugyanis a cég irodái, a korábbi földszintes házból a többszintes új irodaházába költöztek.

Az új, négyszintes épület, a régi iroda közvetlen közelében egy sor olyan lehetőséget is biztosít, melyek korábban, ilyen közvetlen módon nem voltak meg.

Külön, kisebb bemutatók, kiállítások megszervezésére, továbbá oktatásra is alkalmas, megfelelően felszerelt helység biztosítja nemcsak a reklám jellegű akciók színterét, hanem a képzés és továbbképzés jellegű bemutatók, előadások olyan megszervezését is, ahol a korszerű audio-vizuális eszközök is szerepet kapnak.

Ugyancsak állandó házi gép és szerszám-bemutató helység teremt lehetőséget a vevők

számára is, a műszaki kérdések közvetlen tanulmányozására. A felső szinten elhelyezkedő tágas műszaki és bonyolító iroda, rendszerben működő számítógépparkkal minden feltételt biztosít az eredményes munkához.

Éppen e lehetőségek kihasználását jelentette például, az a kétnapos ankét, amit a cég, február közepére szervezett, a világelső olasz BIESSE gépgyártó csoport közreműködésével, a Magyarországon már elterjedtnek és ismertnek számító ROVER CNC gépek programozási és szoftverfejlesztési új eredményeinek bemutatására.

A NEW-WIAT Kft. tisztában van és számol azzal, hogy a közelgő európai csatlakozás milyen követelményeket támaszt és ezen keresztül milyen irányú és milyen mérvű fejlesztéseket tesz szükségessé a faiparban.

Az export, mint a bútortipar egyetlen kitörési lehetősége, továbbá a kényszerűen szükséges belföldi igénykeltés a kereslet fokozására, a minőség és a termelékenység kérdéseit helyezi előtérbe.

A régebbi üzemeknek és a jelentősebb új vállalkozásoknak olyan technikai és technológiai fejlesztéseket kell végezniük, melyek segítségével vállalni tudják a követelményeket.

A korszerű, új technikára, adott speciális feladatok megoldási lehetőségeire vonatkozó szakmai és technikai információkat a gépforgalmazónak kell elsősorban birtokolnia, hogy adott esetben, a lehetőségek optimumát tudja ajánlani és megvalósítani.

A NEW-WIAT mindig is nagy súlyt helyezett arra, hogy ismerje az összes technikai lehetőséget minden fafeldolgozási kérdésben. Így, bármilyen feladat esetén, az igényhez és az adottságokhoz legjobban igazodó megoldást adja.

A NEW-WIAT tehát új külsőségekkel és magasabb szintű szakmai felkészültséggel fogadja partnereit, hogy tovább szolgálhassa a fafeldolgozóipart, a vállalkozókat, a kisiparostól a komplex nagyüzemig.

NEW-WIAT KFT.

1131 Budapest, Nővér u. 88.

Telefon/fax: 350-1674,

330-5172

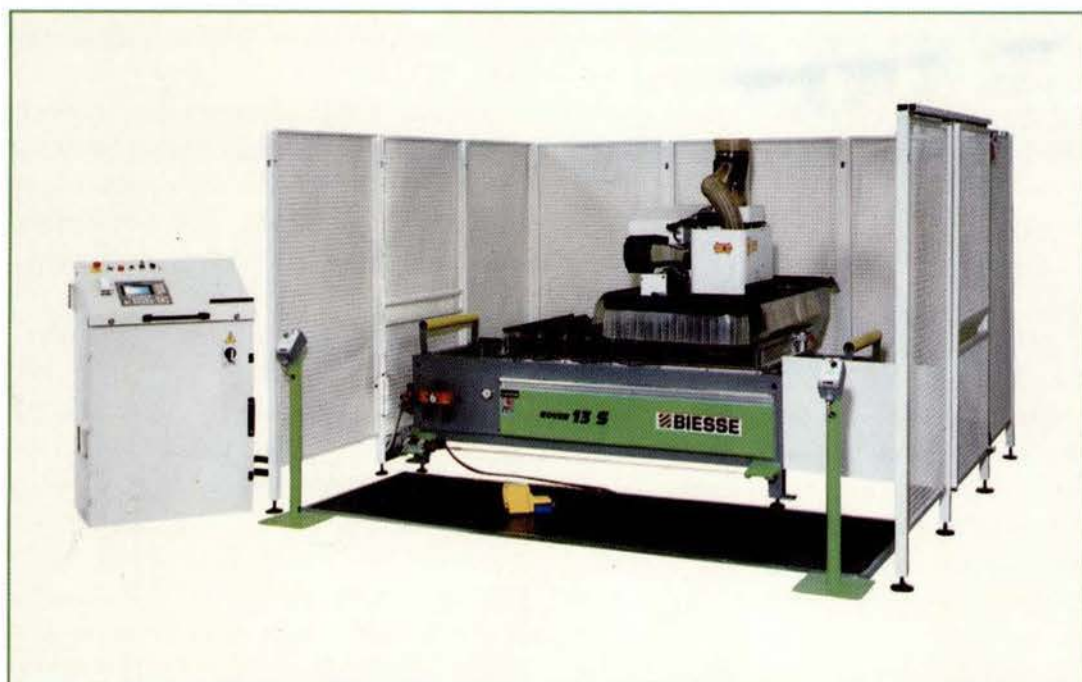
340-8551

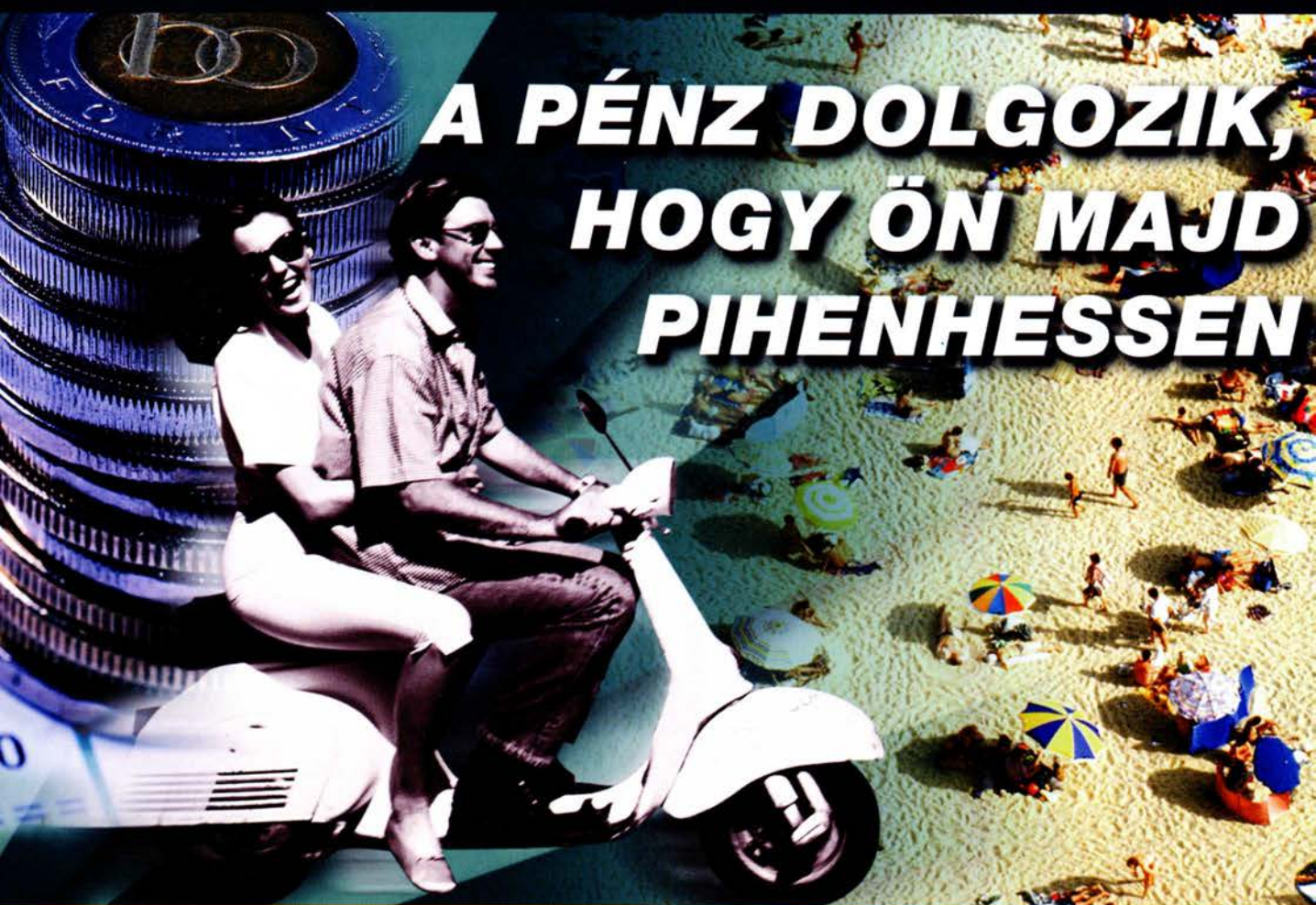
FAIPARI GÉPEK

Biesse Rover 13 CNC-megmunkálóközpont

- teljesen automatikus CNCműködés,
- programozható műveletek,
- szérianagyságtól független nagy termelékenység,
- könnyű kezelhetőség,
- grafikus programozás.

A PÉNZ DOLGOZIK, HOGY ÖN MAJD PIHENHESSEN

OTP Magánnyugdíjpénztár olyan gyümölcsöző befektetést garantál, mely egyben a nyugodt öregkor záloga is. Ön nyugdíjárulékként befizetett forintjai itt jó helyre kerülnek: már most is magas hozamot, később pedig derűs, gyensúlyozott nyugdíjas éveket biztosítanak. Azoknak a fiataloknak, akik idén lépnek a munkavállalók táborába, mindenképpen határozniuk kell, melyik nyugdíjpénztárt választják. Egy biztos: az OTP Magánnyugdíjpénztárban pénzük jól dolgozik majd.

Minden érv mellette szól! Az OTP Magánnyugdíjpénztár:

A tagdíjbefizetésekből 95%-ot jóváír a pénztártagok egyéni számláján.

Tagjai nyugdíjba-menetelkor négyféle életjáradékból választhatnak.

Telefonos ügyfélszolgálat az információszerzés legkényelmesebb módját biztosítja.

Garantáljuk, hogy megbizonyosodjék róla, hogy jól döntött, amikor az OTP Magánnyugdíjpénztárt választotta, és nem kell a nyugdíjig várnia:

Minden új tag ajándék Cirrus/Maestro bankkártyát kaphat.

1%-kal alacsonyabb hiteldíj mellett veheti igénybe az OTP Bank A-hitelét.

Már számos szerencsés nyertesünk tudja: minden negyedévben 200 000 forint értékű utazást és 5 darab gépkocsi nyeremény-betétkönyvet sorsolunk ki tagjaink között.

OTP Magánnyugdíjpénztárral együtt, vagy attól függetlenül tagja lehet az OTP Önkéntes Nyugdíjpénztárnak is, így még magasabb nyugdíjat kaphat!

Előtérben a biztos háttér.

☎ (06-1) 3-666-777

Legújabb bútorai:

a vezető hazai
IRODABÚTOR
gyártó
az első ISO 9001
szerint dolgozó
magyar tulajdonú
bútorgyár

Garzon Bútor Rt.

8000 Székesfehérvár,
Bakony utca 4.
Tel.: 22/315-500
Fax: 22/329-403

GARZON VÁLLALKOZÁSI IRODA

8000 Székesfehérvár, Palotai u. 4.
Telefon/Fax: 22/315-506, 22/327-856

**GARZON IRODABÚTOR
STÚDIÓK:**

1139 **Budapest**, Váci u. 81-85.
Telefon: 1/340-3777, 1/350-2460
4025 **Debrecen**, Erzsébet u. 18.
Telefon: 52/449-117
9024 **Győr**, dr. Petz Lajos u. 10.
Telefon: 96/410-683
6000 **Kecskemét**, Arany János u. 3.
Telefon: 76/417-111
3527 **Miskolc**, József Attila u. 45.
Telefon: 46/349-201
8800 **Nagykanizsa**, Kórház u. 12.
Telefon/Fax: 93/314-808
7624 **Pécs**, Nagy Jenő u. 10.
Telefon/Fax: 72/313-902
6722 **Szeged**, Attila u. 17-19.
Telefon/Fax: 62/329-499
9700 **Szombathely**, 11-es Huszár u. 6.
Telefon/Fax: 94/313-188

Várjuk megtisztelő látogatását
a BÚTORSZAKVÁSÁR,
'A' pav. 213-K1 standján lévő
bútorkiállításunkon!